

A

abate

- ustąpić (*objawy*)

abducent nerve

- nerw odwodzący

aberrations

- odchylenia *root canal system aberrations*
odchylenia systemu kanałów korzeniowych

abnormal

- nieprawidłowy (*zębina, odpowiedź zęba na testy żywotności miazgi*)

abnormalities

- nieprawidłowości *soft tissue abnormalities*
nieprawidłowości w tkankach miękkich
- odchylenia od normy
- odchylenia od stanu prawidłowego

abnormally shaped tooth

- ząb o niestandardowym kształcie

abrasion

- abrazja
- patologiczne starcie zębów

abrasion defects

- ubytki o typie abrazji

abrasions

- ubytki abrazyjne

abscess

- ropień *inflammatory foci with abscesses* ogniska zapalne zawierające ropnie

absorbable

- resorbowalny
- resorbujący się (*blona zaporowa*)

abutment

- filar *to be an abutment for a bridge* stanowić filar mostu (*o zębie, wypełnieniu*)
- ząb filarowy

abutment teeth

- zęby filarowe

acatalasia

- akatalazja

accentuated

- wyraźnie uwidoczniony

access

- dostęp *coronal access to the canal system* dostęp do kanałów od strony korony zęba; *inadequate canal access* nieodpowiedni dostęp do kanału; *the access was closed with a temporary filling* ząb zamknięto tymczasowym wypełnieniem; *to establish straight-line access* utworzyć prostą linię przebiegu kanału/utworzyć prostą linię dostępu do kanałów; *access to the canal orifice was limited* dostęp do kanału był ograniczony; *access was cut through the occlusal surface* dostęp uzyskano przez powierzchnię okluzyjną; *access was made in the occlusal surface* dostęp uzyskano na powierzchni okluzyjnej
- dojście *access into the dentin may be painful* dojście do zębiny może być bolesne
- wykonanie dostępu *the completed access* zakończone wykonanie dostępu
- oś *along the long access of the tooth* wzdłuż długiej osi zęba; *ultrasonic force was applied in the long access of the tooth* wzdłuż długiej osi zęba przyłożono ultradźwięki
- otwór *a small access was cut in the lingual surface of the crown* na językowej powierzchni korony wycięto mały otwór
- dostęp chirurgiczny *access was excellent* dostęp chirurgiczny był doskonały

access bur

- wiertło do otwierania i opracowania komory

access cavity

- otwarty ubytek *a large access cavity preparation* opracowanie szeroko otwartego ubytku; *an access cavity that involves only one surface* dostęp do jamy zęba wykonany tylko przez jedną powierzchnię; *the access cavity was sealed with a Nayyar core* koronę odbudowano za pomocą wkładu Nayyara
- wypreparowana przestrzeń
- jama zęba *the access cavity was sealed with a glass ionomer* jamę zęba uszczelniono za pomocą glass-jonomeru
- dostęp *an underprepared access cavity* źle przygotowany dostęp; *amalgam placed in the access cavity* odbudowa amalgamatowa zamykająca dostęp
- otwór trepanacyjny *access cavity was restored* otwór trepanacyjny został odbudowany; *the composite employed to restore the access cavity* kompozyt użyty do zamknięcia otworu preparacyjnego

- dostęp do ubytku *an access cavity was cut in the occlusal surface* na powierzchni okluzyjnej wycięto dostęp do ubytku
- dostęp do komory *to prepare an adequate access cavity* stworzyć/opracować właściwy dostęp do komory; *to create access cavity under rubber dam* otworzyć komorę miazgi pod osłoną koferdamu

access opening

- wcześniej wykonany otwór
- otwarty dostęp
- wykonanie dostępu *the completed access opening* zakończone wykonanie dostępu
- dostęp endodontyczny *a technique for restoring an access opening* technika wykonania dostępu endodontycznego
- otwór trepanacyjny

access outline

- patrz: access outline form

access outline form

- zarys dostępu *before establishing the proper access outline form...* przed ustanowieniem zarysu dostępu...

access preparation

- przygotowanie odpowiedniego dostępu
- opracowanie *the tooth required a large and deep access preparation* ząb wymagał dużego i głębokiego opracowania
- preparacja ubytku
- opracowywanie ubytku
- przygotowanie dostępu *access preparation in posterior teeth* przygotowanie dostępu do tylnych zębów
- wykonanie dostępu
- postępowanie przygotowujące
- wypreparowany dostęp *access preparation was improved* wypreparowany dostęp został powiększony; *the material used to restore an access preparation* materiał użyty do zamknięcia otworu trepanacyjnego

access preparations

- opracowywanie kanałów

accessed tooth

- dojdzie zębowa *the abscess could not drain through the accessed tooth* drenaż ropnia z dojdzia zębowa był niemożliwy

accessory canal

- kanał dodatkowy

accessory cone

- ćwiek dodatkowy

accessory foramina

- otwory dodatkowe

accessory point

- ćwiek dodatkowy

accumulate

- gromadzić się (*produkty bakteryjne*)

acellular afibrillar cementum

- cement bezkomórkowy, bezwłóknisty

acetaminophen

- paracetamol

acetylcholine

- acetylocholina

aching tooth

- bolący ząb

acid etched

- wytrawiony kwasem

acid pumice method

- the teeth were corrected by the acid pumice method* zęby skorygowano kwasem i pumeksem

acid-base reaction

- reakcja kwasowo-zasadowa
- reakcja kwas-zasada

acid-etch composite

- żywica kompozytowa
- kompozyt po wytrawieniu kwasem

acid-etch technique

- technika wytrawiania

acid-etched composite

- patrz: acid-etch composite

acid-etched composite resin

- żywica kompozytowa

acid-etched composite restoration

- odbudowa za pomocą żywic kompozytowych
- wypełnienie żywicą kompozytową

acidic cavity-cleansing products

- substancje kwasowe do oczyszczania ubytków

acid-pumice abrasion technique

- technika mikroabrazji z użyciem kwasu i pumeksu

acidulated

- zakwaszony *a solution acidulated to pH 5.5* roztwór zakwaszony do pH = 5,5; *acidulated phosphofluoride* zakwaszony fluorofosforan

acrodynia

- akrodynia
- różowa choroba

acrylic point

- ćwiek akrylowy

actinomycosis

- promienica

actinomycotic aggregate

- skupisko promienicy

actinomycotic colonies

- kolonie szczepów promienicy

action

- działanie (*enzymów*)

activation

- aktywacja (*włókien nerwowych*)

activity

- impulsy (*mówiąc o włóknach nerwowych*)
- aktywność (*włókien nerwowych*)

acute

- ostry *acute periodontitis* ostre zapalenie tkanek okołowierzchołkowych

acute apical abscess

- ostry ropień przywierzchołkowy

acute necrotizing ulcerative gingivitis

- ostre martwiczo wrzodziejące zapalenie dziąseł
- zapalenie Vincenta

acute pseudomembranous candidiasis

- ostra rzekomobłoniasta kandydoza

adenocarcinoma

- gruczolakorak

adenoma sebaceum of the skin

- gruczolak łojowy skóry

adequate

- właściwie wykonany *an adequate restoration* właściwie wykonane uzupełnienie

- poprawnie wykonany *adequate root canal treatment* poprawnie wykonane leczenie endodontyczne

adherence

- adhezja *adherence to oral mucosa* adhezja do błony śluzowej (*plastra znieczulającego*)

adhesion

- przyleganie *cell adhesion to the pulp matrix* przyleganie komórek do macierzy miazgi
- adhezja *to reduce cement adhesion* powodować spadek adhezji cementu

adhesion molecules

- cząstki adhezyjne

adhesive

- adhezyjny (*materiały wypełniające*)

adhesive bonding system

- system łączący

adhesive resins

- żywice adhezyjne

adhesiveness

- adhezja

adjacent

- sąsiadujący
- sąsiedni *adjacent teeth* sąsiednie zęby

adjunctive treatment

- leczenie wspomagające

administer

- wykonać *to administer the standard infiltration* wykonać/zastosować tradycyjne znieczulenie nasiękowe; *to administer local anesthetic* wykonać miejscowe znieczulenie
- zastosować

advanced

- zaawansowany (*zapalenie przyzębia*)
- rozwinięty (*ból miazgi*)

adverse

- nieprawidłowy (*objaw*)
- niekorzystny (*reakcja*)

affected

- obnażony (*miazga z stanie zapalnym*)
- zainfekowany
- zmieniony chorobowo

affected area

- obszar objęty danym procesem chorobowym

affective

- dośrodkowy (*ból*)

afferent

- dośrodkowy (*naczynia krwionośne*)

afferent nerves

- włókna aferentne

afferents

- włókna aferentne

afflicted tooth

- przyczynowy ząb

A-fibers

- włókna A

age changes

- zmiany związane z wiekiem

agent

- czynnik *infectious agents* czynniki infekcyjne

aggregate

- gromadzić się
- skupisko *a bacterial aggregate* skupisko bakterii

aggregates

- agregaty

agranulocytosis

- agranulocytoza

air blast

- strumień powietrza

air spray

- spray powietrzny
- dmuchawka

air syringe

- dmuchawka

air-water spray

- dmuchawka wodna

algescic cytokines

- cytokiny wywołujące ból

align

- skorygować *the teeth were aligned*

orthodontically ustawienie zębów skorygowano ortodontycznie

alignment

- ustawienie (zęba) wzdłuż długiej osi *proper alignment* zgodność linii pośrodkowej zęba z długą osią zębodołu/prawidłowe ułożenie zęba

alkaline phosphatase

- fosfataza alkaliczna

all-ceramic crown

- korona ceramiczna

allodynia

- allodynia

alpha-phase gutta percha

- gutaperka w fazie alfa

alveolar arteries

- tętnice zębodołowe

alveolar bone

- kość wyrostka zębodołowego
- kość wyrostka

alveolar bone proper

- kość zębodołu
- właściwa kość wyrostka

alveolar crest

- grzbiet wyrostka zębodołowego

alveolar damage

- uszkodzenie wyrostka zębodołowego

alveolar destruction

- destrukcja wyrostka zębodołowego

alveolar fracture

- złamanie wyrostka zębodołowego

alveolar height

- wysokość kości wyrostka zębodołowego

alveolar mucosa

- błona śluzowa wyrostka zębodołowego
- śluzówka wyrostka zębodołowego
- błona śluzowa na wyrostku zębodołowym

alveolar plate

- blaszka kostna wyrostka zębodołowego

alveolar process

- wyrostek zębodołowy

alveolus

- zębodół

alveoplasty

- alweoplastyka

amalgore

- rdzeń amalgamatowy
- specjalny onlay
- specjalny amalgamat
- amalgamatowy wkład koronowy

amalgore onlay

- patrz: amalgore

amalgam

- amalgamatowy
- amalgamat
- struktura amalgamatu *pins used to retain amalgam* *ćwieki stosowane do podtrzymywania struktury amalgamatu; class-II amalgam restorations* *wypełnienia amalgamatem ubytków klasy II*

amalgam core

- patrz: amalgore

amalgam root end filling

- wypełnienie wsteczne amalgamatem *an amalgam root end filling was placed in the canal system* *kanaly wypełniono wstecznie amalgamatem*

amalgam tattoo

- tatuaż amalgamatowy

amalgamator

- mieszalnik do amalgamatu

ameloblastic secretory phase

- faza sekcyjna ameloblastów

ameloblastoma

- szkliwiak

ameloblasts

- ameloblasty

amelogenesis imperfecta

- amelogenesis imperfecta
- niecałkowity rozwój szkliwa

amenable

discolorations that are not amenable to internal bleaching *przebarwienia, których nie można usunąć za pomocą wybielania wewnętrznego; discolorations that are more amenable to external bleaching* *przebarwienia bardziej podatne na wybielanie zewnętrzne*

aminopeptidase activity

- aktywność aminopeptydaz

ammonium compounds

- związki amonowe

amorphous

- bezpostaciowy

amplify

- rozszerzać (*zmiany zapalne*)

AMSA nerve block

- blokada nerwu zębodołowego górnego gałęzi przedniej

anachoresis

- drobnoustroje przepływające drogą naczyń krwionośnych
- przepływ naczyniowy
- przepływ drobnoustrojów przez naczynia

anaerobes

- bakterie beztlenowe

anaerobic bacteria

- bakterie beztlenowe

anaerobically

- w warunkach beztlenowych

analgesics

- środki znieczulające
- środki przeciwbólowe

anastomoses

- anastomozy

anatomic

- anatomiczny

anatomy

- anatomia *abnormal root anatomy* *nieanatomiczny kształt korzeni*
- aspekty anatomiczne

anchored

- zakotwiczony

ancillary procedure

- dodatkowa procedura

anesthesia

- znieczulenie *a method of obtaining anesthesia* *technika znieczulenia; pulpal anesthesia* *znieczulenie miazgi; bone and soft tissue*

anesthesia znieczulenie kości i tkanek miękkich;

treatment under general anesthesia leczenie w znieczuleniu ogólnym

- zablokowanie czucia **problems with anesthesia** problemy z zablokowaniem czucia

anesthetic

- anestetyk

anesthetic agent

- środek znieczulający

anesthetic armamentarium

- zestaw do znieczulenia miejscowego

anesthetic cartridge dispenser system

- dozownik ampulek znieczulających

anesthetic delivery system

- urządzenie do wstrzykiwania środka znieczulającego

anesthetic gel

- żel znieczulający

anesthetic solution

- roztwór znieczulenia

- roztwór środka znieczulającego

- roztwór znieczulający

anesthetics

- znieczulenie **local anesthetics** znieczulenie miejscowe

anesthetize

- znieczulić **to anesthetize a tooth with an inferior dental block injection** znieczulić ząb z wkłucia poniżej bloku zębowego

angle

- kąt **to run at an angle to sth** biegąc skośnie w stosunku do czegoś (pęknięcia); **radiographs of teeth from different angles** zdjęcia radiologiczne robione pod różnym kątemi/w różnych projekcjach - projekcja

angle handpiece

- końcówka kątowna

- kątnica

angled

- kątowny **a mesial-angled radiograph** zdjęcie przedniokątowe; **a mesially angled radiograph** zdjęcie w projekcji przednio-kątowej; **a distal-angled radiograph** zdjęcie wykonane w projekcji tylnej

- w projekcji skośnej **angled films** zdjęcia wykonane w projekcji skośnej

- zagięty (*narzędzie chirurgiczne*)

angled projection

- projekcja pod kątem **a mesial angle projection** projekcja w kierunku przednim

angled radiograph

- zdjęcie wykonane pod innym kątem **an additional angled radiograph** dodatkowo wykonane zdjęcie radiologiczne; **angled radiographs** zdjęcia wykonane pod różnym/innym kątem

angled radiographs zdjęcia wykonane pod różnym/innym kątem

angulation

- kąt padania promieni rentgenowskich **distal angulation** ustawienie tylnokątowe promieni rentgenowskich

- ustawienie kątów promieniowania

- kierunek przebiegu promieniowania

rentgenowskiego **horizontal angulation** poziomy kierunek przebiegu promieniowania rentgenowskiego

- ustawienie **the vertical angulation of the cone** pionowe ustawienie tubusa/pionowy kąt ustawienia tubusa/ustawienie tubusa pod kątem w płaszczyźnie pionowej

- kąt ustawienia

- angulacja **distal angulation** angulacja dystalna; **a mesial cone angulation** angulacja mezialna;

variation in the angulation of radiographs różnice w angulacji zdjęć radiologicznych

- zagięcie (korzenia) **tooth angulation** zagięcie zęba

- zakrzywienie **the angulation of the mandibular incisors** zakrzywienie zębów siecznych żuchwy

- projekcja **several angulations were taken for each tooth** zdjęcia wykonano w kilku projekcjach dla każdego zęba

- kąt projekcji **to change the horizontal/vertical angulation of the radiograph** zmienić poziomy/pionowy kąt projekcji

ankylosed tooth

- ząb z ankylozą

ankylosis

- ankyloza

- zjawisko ankylozy

anodontia

- anodocja

anolyte

- anolit

anomalies

- nieprawidłowości **radicular anomalies** nieprawidłowości korzeniowe

antegonial notching

- wyrównawcze przesunięcie odłamów
mandibular asymmetry with antegonial notching
asymetria żuchwy z wyrównawczym przesunięciem
odłamów

anterior

- przedni *mandibular anterior teeth* przednie zęby
żuchwy

anterior crown

- korona protetyczna w przednim odcinku jamy
ustnej

anterior mandible

- obszar przedni żuchwy

**anterior middle superior alveolar nerve
block**

- blokada nerwu zębodołowego górnego gałęzi
przedniej

anterior nasal spine

- kolec nosowy przedni

anterior surgery

- zabiegi chirurgiczne w odcinku przednim

anteriorly

- od przodu *vessels that drain anteriorly into the*
facial vein naczynia odprowadzające krew od
przodu do żyły twarzowej
- doprzędnio

anterior-strip crowns

- kształtki celuloidowe w formie koron

anteroposterior

- przednio-tylny

antibacterial agent

- środek antybakteryjny

antibacterial effect

- działanie przeciwbakteryjne

antibacterial mouthwash

- płukanka antybakteryjna

antibacterial properties

- aktywność przeciwbakteryjna
- właściwości przeciwbakteryjne

antibiotic paste

- pasta antybiotykowa

antibiotic prophylaxis

- profilaktyka antybiotykowa

antibiotic sensitivity testing

- test wrażliwości na antybiotyki

anticurvature filing

- antykrzywiznowe opracowanie kanału
- technika antykrzywiznowego opracowania
kanału

anticurvature filing technique

- patrz: anticurvature filing

antigen-antibody complex

- kompleks antygen-przeciwciało

antigen-antibody complex reaction

- reakcja kompleksów antygen-przeciwciało

antigenic

- antygenowy *antigenic properties* właściwości
antygenowe
- mający potencjał antygenowy *to be highly*
antigenic mieć wysoki potencjał antygenowy
(bakterie)
- działający antygenowo (bakterie)

antigenicity

- antygenowość

antigen-presenting cells

- komórki prezentujące antygen

antiinflammatory agent

- środek przeciwzapalny

antimere

- ząb homologiczny

antimicrobial effects

- działanie antybakteryjne

antimicrobial medicament

- preparat antybakteryjny

antimicrobial procedures

- leczenie antyseptyczne

antimicrobial properties

- aktywność przeciwbakteryjna
- właściwości przeciwbakteryjne

antimicrobial therapeutic strategy

- antybakteryjna metoda lecznicza

antirotation

- antyrotacja *to provide antirotation* pełnić funkcję antyrotacyjną
- przeciwdziałanie rotacji *pins for antirotation of the post core piny* do przeciwdziałania rotacji wkładu

antiseptics

- leki antyseptyczne

antitrypsin

- antytrypsyna

antral regimen

- leczenie po utworzeniu połączenia ustno-zatokowego po ekstrakcji zęba

antrum

- zatoka szczękowa

anxiolytics

- anksjolityki

anxious patient

- lękliwy pacjent

apex

- wierzchołek *at the apex of the tooth* przy wierzchołku zęba/w okolicy wierzchołka zęba; *buccal root apices* wierzchołki korzeni policzkowych; *the root apex* wierzchołek korzenia; *a tooth with a closed apex* ząb z dojrzałym wierzchołkiem; *maxillary premolar root apices* wierzchołki korzeni zębów przedtrzonowych szczęki
- otwór wierzchołkowy *an open apex* otwarty otwór wierzchołkowy; *an immature tooth with a wide-open apex* niedojrzały ząb z niezamkniętym otworem wierzchołkowym; *a cone trapped at the apex* cwiiek zaklinowany w otworze wierzchołkowym
- wierzchołek korzenia zęba

apex closure

- zamknięcie otworu wierzchołkowego

apex locator

- endometr

apexification

- apeksyfikacja

apexification therapy

- leczenie techniką apeksyfikacji

apexogenesis

- apeksogeneza

aphtha

- afta *major aphthae* duże afty

aphthous stomatitis

- aftowe zapalenie jamy ustnej

apical

- wierzchołkowy (*część korzenia*) *to be apical to the inflamed area* znajdować się w kierunku wierzchołkowym od miejsca objętego zapaleniem; *the apical half of the pulp* wierzchołkowa część miazgi
- dowierzchołkowy (*długość kanału korzeniowego*) *to spread in an apical direction* szerzyć się w kierunku dowierzchołkowym (*zapalenie*)
- dot. wierzchołka *in an apical direction* w kierunku wierzchołka *the apical constriction* przewężenie wokół wierzchołka/wierzchołkowe
- w kierunku wierzchołka *apical proliferation* proliferacja w kierunku wierzchołka
- przywierzchołkowy *the apical portion of pulp* część przywierzchołkowa miazgi
- w okolicy wierzchołka korzenia *an apical periodontitis lesion* zmiana patologiczna w okolicy wierzchołka korzenia/zmiana patologiczna w tkance okołowierzchołkowej/zmiany okołowierzchołkowe
- przy wierzchołku *an apical lesion* zmiana przy wierzchołku
- apikalnie *the drill was placed apical to the canal curvature* wiertło umieszczono apikalnie do krzywizny kanału

apical access

- dostęp do wierzchołka

apical actinomycosis

- promienica przywierzchołkowa

apical anatomy

- anatomia wierzchołka

apical barrier

- bariera okołowierzchołkowa
- bariera przy wierzchołku
- bariera w otworze wierzchołkowym *to induce an apical barrier* doprowadzić do utworzenia bariery okołowierzchołkowej

apical bleeding

- krwawienie wierzchołkowe

apical canal diameter

- wierzchołkowa średnica kanału

apical canal enlargement

- poszerzanie wierzchołka kanału

apical canal preparation

- opracowanie wierzchołka kanału

apical canal space

- przestrzeń okołowierzchołkowa

apical cementum

- cement wokół wierzchołka korzenia

apical clearing

- opracowanie wierzchołka kanału
- preparacja wierzchołkowa
- oczyszczenie wierzchołka kanału

apical closure

- zamknięcie wierzchołka
- zamknięcie otworu wierzchołkowego

apical compaction

- upakowanie wierzchołkowo opiłków zębiny

apical constriction

- przewężenie wierzchołkowe
- ograniczenie przywierzchołkowe

apical curettage

- kiretaż wierzchołka

apical delta

- delta korzeniowa
- delta wierzchołkowa

apical dental papillae

- brodawki (*rozwijających się zębów*)

apical development

- rozwój wierzchołka

apical foramen

- otwór wierzchołkowy
- otwór przywierzchołkowy

apical foramen perforation

- perforacja wierzchołka

apical growth of the root

- rozwój korzenia zęba

apical ledges

- schodki uformowane niedaleko wierzchołka

apical patency

- drożność wierzchołkowa
- sprawdzenie drożności wierzchołkowej

apical pathosis

- zmiany przyszczytowe

- choroba tkanek okołowierzchołkowych

apical perforation

- perforacja w okolicy wierzchołka

apical periodontitis

- zapalenie przyzębia wierzchołkowego
- zapalenie tkanek okołowierzchołkowych

apical periodontium

- przyzębie wierzchołkowe

apical pocket cyst

- torbiel korzeniowa kieszkonkowa
- torbiel okołowierzchołkowa kieszonkowa

apical pressure

- wierzchołkowy nacisk

apical radicular lamina dura

- blaszka zbita zębodołu w okolicy wierzchołka

apical ramifications

- rozwidlenie wierzchołkowe

apical resistance

- wytrzymałość tkanek przy wierzchołku

apical resistance form

- bariera wierzchołkowa

apical root resection

- resekcja wierzchołka korzenia

apical seal

- szczelność wierzchołkowa *obturation with apical sealing* wypełnienie kanałów z utrzymaniem szczelności wierzchołkowej

apical seat

- miejsce przywierzchołkowe *to create an apical seat (taper)* wytworzyć wierzchołkowy stożek
- apical seat
- stopień w kanale w okolicy wierzchołkowej

apical sectioning

- resekcja wierzchołka korzenia

apical stop

- apical stop
- miejsce kończące wypełnienie
- punkt "apical stop"
- stopień przy wierzchołku

apical surgery

- chirurgiczne leczenie wierzchołka korzenia

apical taper

- wierzchołkowa stożkowatość

apical third of the canal

- otwór wierzchołkowy *the shape in the apical third of the canal* kształt/układ otworu wierzchołkowego

apical tissues

- tkanki przyszczytowe

apical transportation

- apikalne przemieszczenie kanału
- transportacja wierzchołkowa *transportation of the original root canal system* wytworzenie fałszywego światła kanału
- transport wierzchołkowy
- przemieszczenie zawartości kanału poza wierzchołek
- przepchnięcie resztek miazgi przez otwór wierzchołkowy

apical true cyst

- torbiel okołowierzchołkowa prawdziwa

apical zipping

- przemieszczenie kanału/otworu wierzchołkowego
- tzw. zipping
- wewnętrzne przemieszczenie otworu wierzchołkowego

apical-lateral pathosis

- zmiana w tkankach okołowierzchołkowych i przyzębiu

apically

- wierzchołkowo *beaks that are inclined apically* szczęki (klamry) pochylone wierzchołkowo
- przywierzchołkowo
- dowierzchołkowo *arterioles that course apically* tętniczki biegnące dowierzchołkowo; *a pocket that extends apically* kieszeń patologiczna sięgająca wierzchołka korzenia
- w okolicy przyszczytowej *percolation of bacteria apically* przedostanie się bakterii w okolice wierzchołka korzenia
- w kierunku wierzchołka korzenia *to progress apically* postępować w kierunku wierzchołka korzenia (proces chorobowy)
- w stronę wierzchołka
- w części przywierzchołkowej
- apikalnie

apical-occlusal dimension

- wymiar wierzchołkowo-koronowy

apicoectomy

- resekcja szczytu korzenia *an apicoectomy with*

retrograde filling resekcja szczytu korzenia ze wstecznym wypełnieniem
- amputacja wierzchołka korzenia

apicoectomy

- resekcja wierzchołka korzenia
- resekcja szczytu korzenia *an apicoectomy with retrograde filling* resekcja szczytu korzenia ze wstecznym wypełnieniem

apisected

- o zresekowanym korzeniu *the tooth was apisected* korzeń zęba zresekowano

apoptotic cell death

- apoptoza *to undergo apoptotic cell death* przechodzić apoptozę

application

- zastosowanie *application of cold to exposed dentin* zastosowanie zimna na ząb z odsłoniętą zębiną
- założenie *rubber dam application* zakładanie koferdamu
- aplikacja *before fluoride application...* przed aplikacją fluorku...

apply

- zastosować
- działać *applying dry heat to exposed dentin* działanie suchym ciepłem na odsłoniętą zębinę

appointment

- wizyta *during/at the same appointment* na jednej/tej samej wizycie; *single-appointment treatment* leczenie jednowizytowe; *multiple appointments* leczenie wieloetapowe; *at a subsequent appointment* na następnej wizycie
- etap

apposition

- apozycja *extensive dentin apposition* ekstensywna apozycja zębiny
- nawarstwianie (kości)
- odkładanie się *irregular cementum apposition* nieregularne odkładanie się cementu

approach

- metoda *a nonsurgical approach* metoda niechirurgiczna
- dostęp *a lingual approach* dostęp od strony językowej
- metoda postępowania
- podejście
- preparacja *a more incisal approach on the facial surface* preparacja blisko brzegu siecznego od powierzchni przedsionkowej; *a facial approach* preparacja od powierzchni przedsionkowej

- strona *access was achieved from a buccal approach* dostęp wykonano od strony policzkowej
- leczenie *a non-surgical approach* leczenie zachowawcze
- dojsie *the roots might be better identified using a palatal approach* korzenie mogą być bardziej dostępne z dojsia podniebiennego

arachidonic acid

- kwas arachidonowy

arborization

- odgałżenie końcowe *arborization of nerves* odgałżenie końcowe włókien nerwowych

arch

- łuk zębowy *well-maintained arches* pełne łuki zębowe

architecture

- struktura *pulpal architecture* struktura miazgi

archwire

- drut ortodontyczny

area

- część *the middle area of the crown* środkowa część korony
- okolica *the area of the pulp horn* okolica rogu miazgi
- fragment (*zdjęcia RTG*)

arise from

- pochodzić z (*o włóknach czuciowych*)

armamentarium

- instrumentarium

arrested

- zamknięty (*zatoki resorpcyjne*)
- zatrzymany (*rozwój korzenia*)

arteriolar end

- zakończenie tętnicze

arterioles

- tętniczki

arteriosclerotic changes

- zmiany miażdżycowe

arteriovenous

- tętniczo-żylny

arteriovenous anastomoses

- anastomozy tętniczo-żylne
- połączenia tętniczo-żylne

arteriovenous shunt

- tętniczo-żylne naczynia oboczne

artery forceps

- kleszczyki naczyniowe

Arthus-type reaction

- tzw. reakcja Arthusa

articaine

- artykaina

articular eminence

- guzek stawowy

artificial canal

- fałszywe światło kanału
- fałszywy kanał

artificial canal creation

- wytworzenie fałszywego światła kanału

artificial fistulation

- sztuczna przetoka

arylsulfatase

- arylsulfataza

aseptic conditions

- warunki aseptyczne *under strict aseptic conditions* w warunkach ściśle aseptycznych/według ściśle aseptycznych zasad

aseptic environment

- jałowe środowisko

aspect

- strona *on the lingual aspect of the mandible* po językowej stronie żuchwy; *the perforation was located toward the buccal aspect* perforacja zlokalizowana była w kierunku do policzka; *on the buccal/lingual aspect of the tooth* po policzkowej/językowej stronie zęba; *a perforation toward the facial aspect* perforacja od strony licowej; *the radiograph was taken from a mesial aspect* zdjęcie wykonano w projekcji mezialnej
- aspekt *the developmental aspects of the tooth root canals* aspekty rozwoju kanałów korzeniowych
- powierzchnia *seen from the facial aspect* widoczny od powierzchni twarzowej (wierzchołek)

aspirating syringe

- strzykawka umożliwiająca aspirację

aspiration

- zasycanie *aspiration of odontoblasts into*

dentinal tubules zasycanie/aspiracja odontoblastów do kanalików zębinowych
- aspiracja

asymptomatic

- bezobjawowy (zapalenie wierzchołkowe) *to be asymptomatic* przebiegać bezobjawowo (proces)
- niebołący (ząb)

atheroma

- ognisko miażdżycowe

atraumatic

- atraumatyczny

attached gingiva

- dziąsło związane
- przyczep dziąsła
- dziąsło przyczepione

attached stones

- kamienie przyłączone (*typ kamieni miazgi*)

attachment

- przyłączanie (*włókien ozębnej*)
- połączenie *the level of attachment* poziom połączenia (*przyległych tkanek*)
- przyczep *an epithelial attachment* przyczep nabłonkowy

attachment apparatus of the tooth

- aparat zawieszeniowy zęba

attachment loss

- utrata przyczepu

attract

- wzbudzać (*komórki zapalne - o zmianach patologicznych*)

attrition

- atrycja
- fizjologiczne starcie zębów
- proces atrycyjny
- ścieranie się *as attrition occurs...* w miarę postępu ścierania się zębów...
- starcie zębów

atubular

- bezkanalikowy (zębina)

autoclave

- autoklaw *the steam/chemical autoclave* autoklaw na parę wodną/chemiczny

autoclaved

- sterylizowany w autoklawie

autoclaving

- sterylizacja w autoklawach *steam/chemical autoclaving* sterylizacja parą wodną/środkami chemicznymi

autoimmune parotitis

- zapalenie autoimmunologiczne gruczołu ślinowego przyusznego

autoinfection

- autoinfekcja

autolysis

- autoliza

autonomic

- autonomiczny (*unerwienie*)

autonomic nerves

- włókna autonomiczne

autopolymerizing resin

- żywica autopolimeryzacyjna

autotransplant

- autotransplantacja

auto-transplantation

- autotransplantacja

avascular

- nieunaczyniony

avulsed

- wybity (ząb)

avulsion

- wybicie (zęba) *the area of tooth avulsion* okolica wybitego zęba

axial core type odontome

- zębiak typu osiowego rdzenia

axial dentin

- granice zębiny *bacteria found within axial dentin* bakterie znajdujące się na granicach zębiny

axial direction

- kierunek dowierzchołkowy *in an axial direction* w kierunku dowierzchołkowym

axons

- aksony włókna *unmyelinated axons* włókna/aksony bezmielinowe
- aksony włókien nerwowych *pulpal axons* aksony włókien nerwowych miazgi

axotomy
- odcięcie (*nerwu*)

B

B lymphocytes

- limfocyty B

backfilling of gutta-percha

- wypełnianie pozostałej części kanału gutaperką

back-pressure

- ciśnienie zwrotne

back-to-back restorations

- wypełnienia w sąsiadujących zębach

bacteremia

- bakteriemia

bacterial aggregates

- agregaty bakteryjne

bacterial contamination

- zakażenie bakteryjne
- obecność bakterii

bacterial growth

- wzrost bakterii

bacterial interactions

- interakcje między bakteriami

bacterial metabolites

- produkty uboczne wydane przez bakterie

bacterial plaque

- płytka bakteryjna

bacterial products

- produkty metabolizmu bakterii
- produkty bakteryjne

bacterial species

- gatunki bakterii

bactericidal

- bakteriobójczy

bacteriologic investigation

- badanie bakteriologiczne

balanced force technique

- metoda zrównoważonej siły

ball burnisher

- zakończone kulką upychadło do amalgamatu
- okrągłe upychadło

ball-ended burnisher

patrz: ball burnisher

band

- pierścień *an orthodontic band* pierścień ortodontyczny
- warstwa *a thick band of gingiva* gruba warstwa dziąsła; *a band of epithelial cells* liczne komórki nabłonkowych
- pas *a thick band of gingiva* gruby pas dziąsła

banding

- tworzenie prążków (*dot. powstawania przebarwień*) *to exhibit horizontal color banding* cechować się poprzecznym prążkowaniem (zęb)

banker's sponge

- gąbka (*do sterylizacji narzędzi*)

bar

- pręt (*osadzony na zębie*)

barbed broach

- miazgociąg

barium sulfate

- siarczan baru

barrier

- przegroda (*wokół wierzchołka korzenia*)
- bariera *a calcific barrier* bariera wapniowa; *an apical barrier* bariera okołowierzchołkowa; *apical closure with a calcific barrier* zamknięcie otworu wierzchołkowego w wyniku utworzenia bariery wapniowej; *to place a barrier over canal orifices* umieścić barierę nad ujściami kanałów; *a calcific barrier at the apex* bariera wierzchołkowa; *hard-tissue barrier formation* tworzenie się bariery z twardej tkanki
- przeszkoda *natural barriers in the canal* naturalne przeszkody w kanale

basal lamina

- blaszka podstawowa
- warstwa podstawna *the basal lamina of the epithelium* warstwa/blaszka podstawna nabłonka
- blaszka podstawna

base

- podkład *a base that protects the pulp* podkład chroniący miazgę; *materials used as a base beneath amalgam restorations* materiały używane jako podkład pod wypełnienia amalgamatowe
- podstawa *the base of the medulla* podstawa rdzenia przedłużonego; *at the base of tubules* u podstawy kanalików; *a base for the casting* podstawa nakładu; *a wide flap base* szeroka podstawa płyta

- warstwa podstawna *pulpitis at the base of the tubules* zapalenie miazgi poniżej warstwy podstawnej kanalików zębinowych
- materiał podkładowy
- cement podkładowy *thin cement bases* cienka warstwa cementów podkładowych; *the pulp chamber wa filled with a glass-ionomer base* komorę zęba wypełniono cementem szklano-jonomerowym

baseline periapical radiograph

- zdjęcie zębowe okołowierzchołkowe wyjściowe

basement membrane

- błona podstawowa (*pod pochewką korzenia*)
- błona podstawna

basing agent

- środek stosowany jako podkład

bayonet curve

- zakrzywienie bagnetowate

bayonet-shaped canals

- bagnetowaty kształt kanałów

beak

- dziób (*narzędzia*)

beaks

- szczęki *a clamp with biggeer radius beaks* klamra (*koferdamu*) o większych szczękach
- nakładki (*kleszczy*)

beam splitter

- rozdzielacz wiązki (*w mikroskopie*)

Beaver bur

- wiertło Beaver

become established

if bacteria become established on the tooth surface... jeśli dojdzie do kolonizacji bakterii na powierzchni zęba...

become inflamed

if the pulp becomes inflamed... jeśli w miazdze rozwija się zapalenie...

behavioural dentistry

- psychostomatologia

Behcet's syndrome

- zespół Behceta

bell stage

- stadium dzwonu

benign lesion

- łagodna zmiana

benign migratory glossitis

- patrz: geographic tongue

benzodiazepines

- benzodiazepiny

bevel

- ściąg skośnie (*wierzchołek korzenia*)
- skos
- zukośnienie wierzchołka
- skośna krawędź *an onlay with bevels onlay ze skośnymi krawędziami*

bevel the root end

- wykonać cięcie ukośne wierzchołka korzenia

beveled/bevelled

- zukosowany *beveled enamel margins* zukosowane/zukosowanie brzegów szkliwa
- zukośniony *the root ends were severely bevelled* wierzchołki zostały ostro zukośnione

beveling

- zukośnienie

biconcave

- podwójnie wklęsły

bicuspidization

- separacja koronowo-korzeniowa
- bikuspidacja

bifurcation

- bifurkacja

bilateral

- obustronny (*przebarwienia*)

bilateral mental blocks

- znieczulenie przewodowe na otwór bródkowy

bilateral parotitis-bulimia

- obustronne zapalenie gruczołu ślinowego przyusznego związane z bulimią

bilobed

- dwupłatowy (*jądro komórkowe*)

bind

- połączyć *bind cementum to dentin* połączyć cement z zębinq; *to bind fractured segments by*

adhesive resin połączyć złamane fragmenty zęba żywicą adhezyjną

- zaklinować się (o instrumencie)
- ulec zablokowaniu w kanale

binder

- spoiwo (*element cwięka gutaperkowego*)

binding

- klinowanie (*instrumentu w kanale*) **when slight binding is encountered...** gdy uzyska się delikatne klinowanie...; **the degree of binding** siła klinowania narzędzia; **to minimize binding** zminimalizować możliwość zaklinowania się narzędzia w kanale
- zablokowanie się (*instrumentu w kanale*)

binding point

- punkt oporu (*przy wprowadzaniu narzędzia*)

biocide

- środek bakteriobójczy

biocompatibility

- biokompatybilność *materials with good biocompatibility* materiały biokompatybilne do tkanek

biocompatible

- biokompatybilny
- wykazujący biokompatybilność
- tolerowany przez okoliczne tkanki
- biozgodny tkankowo

biofilm

- biofilm

biofilm-like material

- materiał podobny do biofilmu

biphasic

- dwufazowy (*leczenie*)

bipolar

- dwubiegunowy

bisecting angle technique

- izometryczna technika dwusiecznej kąta
- technika dwusiecznej kąta

bismuth subcarbonate

- zasadowy węglan bizmutu

bisphosphonates

- bifosfoniany

bite

- zgryz

- zwarcie

bite down

- zagryzać *biting down on a cotton swab* zagryzanie bawełnianego patyczka

bite plate

- płytką zgryzowa

bite-testing instrument

- narzędzie do testu zwarcia

bitewing

- zdjęcie skrzydłowo-zgryzowe

bitewing projection

- zdjęcie w projekcji zgryzowej
- zdjęcie zgryzowo-skrzydłowe

bitewing radiograph

- zdjęcie w projekcji zgryzowej
- zdjęcie zgryzowo-skrzydłowe
- zdjęcie skrzydłowo-zgryzowe

biting

- nagryzanie *biting on teeth* nagryzanie zębów

biting test

- test na nagryzanie

black copper cement

- ciemny cement miedziowy

blanching of the tissues

- anemizacja tkanek

blast

- podmuch (*sprężonego powietrza*)

blast of air

- strumień powietrza

bleach

- wybielać

bleaching

- wybielanie *internal bleaching* wybielanie wewnętrzne

bleaching agent

- środek wybielający

bleaching chemicals

- środki wybielające

bleaching technique

- metoda wybielania

bleeding

- krwawienie *bleeding into the tissue* krwawienie do tkanki; *bleeding from gingival tissues* krwawienie z dziąsła

blind

- ślepy (*naczynia limfatyczne*)

block

- zablokowanie nerwów *a mandibular block* zablokowanie nerwów żuchwy
- blokada *the inferior alveolar nerve block* blokada/zablokowanie/znieczulenie nerwu zębodołowego dolnego
- zablokowanie
- znieczulenie *a successful block* efektywne znieczulenie; *a mandibular block* znieczulenie żuchwy
- znieczulenie przewodowe *mandibular blocks for posterior areas* znieczulenie przewodowe żuchwy dla obszarów tylnych
- spowodować zablokowanie *to block a nerve* spowodować zablokowanie nerwu (o środku znieczulającym)

block anesthesia

- znieczulenie przewodowe

block injection

- blokada nerwu *a block injection in the buccal/palatal region* blokada nerwu wokół policzka/podniebienia

blood clot

- skrzep

blood flow

- przepływ krwi *pulpal blood flow* przepływ krwi w miazdze

blood supply

- dopływ krwi *to interrupt the blood supply to the pulp* odciąć dopływ krwi do miazgi
- przepływ krwi
- dostarczanie krwi
- ukrwienie

blood vessels

- naczynia krwionośne

blotting paper

- lignina

blunt trauma

- tępy uraz

blush

- ulec przekrwieniu (*miazga*)

blushing

- przekrwienie (*miazgi*)

Bohn's nodules

- guzki Bohna

bond

- wiązanie *a method that ensures a good bond at the base of the cavity* metoda pozwalająca osiągnąć dobre wiązanie (*cementu*) na dnie ubytku

bonded

- zacementowany (*korona*)

bonded root filling material

- materiał wiążący do wypełnień kanałów

bonding

- wiązanie materiału
- bonding
- zamocowanie (*łańcuszka na zębie*)

bonding agent

- składnik wiążący
- czynnik wiążący
- bond

bonding of brackets

- przymocowanie zamków

bonding resin

- system wiążący *a layer of bonding resin* warstwa systemu wiążącego

bone

- kość
- beleczkowanie kostne *a decrease in the density of bone* spadek zagęszczenia beleczkowania kostnego

bone bur

- wiertło kostne

bone conductivity

- przewodnictwo kostne

bone cyst

- torbiel kostna

bone loss

- ubytek kości *bone loss of one-half of the root length* ubytek kości sięgający połowy długości korzenia

- utrata kości *bone loss from periodontal disease*
utrata kości w chorobach przyzębia
- ubytek kostny

bone lysis

- liza kości

bone mineral content

- zawartość substancji mineralnej w kości

bone morphogenetic proteins

- białka morfogenetyczne kości

bone remodelling

- proces przebudowy tkanki kostnej

bone resorption

- resorpcja kości *J-shape of bone resorption*
resorpcja/ubytek kości o charakterystycznym kształcie litery "J"

bone trabeculae

- beleczki kostne

bone-forming cells

- komórki kościotwórcze

bonelike

- kościopodobny (*tkanka*) *to be bonelike in appearance* mieć strukturę kościopodobną

bony canal

- kanał kości

bony cavity

- jama kostna
- ubytek w kości

bony changes

- zmiany kości

bony configuration

- struktura utkania kostnego
- konfiguracja kości

bony crypt

- krypta kostna

bony defect

- defekt kostny
- ubytek kostny

bony destruction

- ubytek kości

bony disease

- choroby kości

bony eminences

- wyniosłości kości

bony exostoses

- egzostozy kości
- wyrosła kostne

bony fracture

- złamanie wyrostka

bony growths

- przyrosty kości

bony healing

- gojenie się kości
- gojenie się tkanki kostnej

bony lesion

- ubytek kości
- zmiana kostna
- stan chorobowy kości
- zmiana w kości

bony radiolucency

- przejaśnienie kostne

bony recontouring

- przemodelowanie kości

bony reshaping

- ukształtowanie kości

bony socket

- zębodół

bony support

- podparcie kostne *bony support for the roots*
podparcie kostne dla korzeni

bony support of the tooth

- kość utrzymująca ząb

bony surface

- powierzchnia kości

border zone of a lesion

- strefa obwodowa zmiany

bottle caries

- próchnica wczesnego okresu dzieciństwa
- próchnica kwitnąca u małych dzieci

Bowen's resin

- żywica Bowena

bowling pin

- kształt kręgla (*o morfologii kanału*)

box wrench

- klucz skrzynkowy

braces

- aparat ortodontyczny

bracket

- klamerka

bracket table

- stolik na wysięgniku

bradykinin

- bradykinina

braid

- spleść *two files were braided around the cone wokół ćwieka zostały splecione dwa pilniki*

braided file technique

- technika spleczonego narzędzia *to twist the files in a braided manner spleść pilniki razem ruchem obrotowym*

- tzw. braided file technique

braided sutures

- plecione nici chirurgiczne

braiding

- technika skręcania pilników

brainstem

- pień mózgu

branch

- rozgałęzienie *branches of the pulpal vessels rozgałęzienia naczyń miazgi*

- splot *branches of nerves/blood vessels sploty nerwowe/naczyniowe*

- odgałęzienie *branches of the artery odgałęzienia tętnicy*

- rozgałęziać się (*tętniczki*)

- odnoga (*włókna czuciowego*)

- gałąź (*nerwu*)

branch off

- odchodzić *the blood vessels that branch off the dental artery naczynia krwionośne odchodzące od tętnicy zęba*

branching

- rozgałęzienia *branching of the nerves rozgałęzienia nerwów; to undergo branching rozgałęziać się*

- rozgałęziony *branching capillaries rozgałęzione naczynia włosowate*

breach

- naruszyć (*ciągłość warstw*)

break down

- ulec degradacji

- rozpaść się (*pochewka korzenia*)

break off

- odłamać się (*guzek zęba*)

break through to

- objąć *to break through to the secondary dentin objąć zębinę wtórną/dotrzeć do zębiny wtórnej (o procesie próchnicowym)*

- dotrzeć do

break up

- rozpaść się

breakage

- złamanie (*instrumentu w kanale*)

breakdown

- rozpad *leukocytic breakdown rozpad leukocytów*

- degradacja *breakdown of the pulp degradacja miazgi*

- zniszczenie (*tkanki*)

breakdown products

- produkty rozpadu

breakthrough

- przerwanie (*ciągłości struktury - przez wysięk ropny*)

bridge

- most *a tissue bridge most tkankowy; a three-unit bridge trzypunktowy most*

bridge abutment

- składowa mostu

- filar mostu

bridgework

- most

brief

- krótkotrwały (*ból*)

- krótki (*okres gojenia*)

brittle

- kruchy (*zqb*)

broach

- miazgociąg

broken

- złamany (*narzędzie*) *broken file fragments*
fragmenty złamanych narzędzi

broken down

- uszkodzony (*tkanka*)

broken tooth

- złamany ząb

Brown–Brenn stain

- barwienie Browna-Brenna

bruising

- stłuczenia

brush

- nanosić pędzlem

bruxism

- bruksizm

BUC tip

- końcówka BUC

buccal

- policzkowy
- dot. strony policzkowej *buccal dentin* zębina
strony policzkowej; the orifice is located buccal to
the main distal canal ujście (kanału) znajduje się
policzkowo do kanału głównego; a buccal sinus
tract przetoka po stronie policzkowej

buccal gingival margin

- brzeg dziąsła od strony policzka

buccal sinus tract

- zatoka obecna od strony policzkowej

buccally

- w kierunku policzkowym
- policzkowo

buccally positioned

- położony policzkowo (*zęby*)

buccolingual cervical caries

- policzkowo-językowa próchnica

buccolingual fracture

- złamanie w kierunku policzkowo-językowym

buccolingual plane

- płaszczyzna policzkowa i językowa

buccolingual reduction

- opracowanie powierzchni językowej i
policzkowej

buccolingually

- w odcinku policzkowo-językowym

buckled

- wygięty *to appear buckled on a radiograph*
zginać się na zdjęciu RTG (ćwiek)

bud

- zawiązek *a permanent tooth bud* zawiązek zęba
stałego

bud stage

- stadium zawiązka (*dot. rozwoju zęba*)

budding of dental lamina

- pączkowanie listewki zębowej

buffering action

- reakcja buforowa

buffering capacity

- pojemność buforowa

buildup

- nadbudowa

bulge

- wypukłość

bulk

- przeważająca część *the bulk of the dentin*
przeważająca część zębiny

bulky

- obszerny (*cząsteczki*)
- masywny (*korzeń*)

bundle bone

- blaszka zbita wyrostka zębodołowego

bundles

- pęczki *large fiber bundles* pęczki grubych
włókien; bundles of collagen pęczki kolagenowe

bupivacaine

- bupiwakaina

bupivacaine hydrochloride

- chlorowodorek bupiwakainy

bur(r)

- wiertło *a half-round bur* wiertło półokrągłe; *a round diamond bur in the high-speed handpiece with water coolant* wiertło diamentowe wysokoobrotowe z chłodzeniem wodnym; *a metal cutting bur* wiertło do metalu
- różyczka *small long-neck burs* małe różyczki na przedłużonym trzonku

bur hole

- otwór wykonany wiertłem

bur preparation

- opracowanie wiertłem

burnish

- wypolerować (*powierzchnię gutaperki*)
- wygładzić

burnisher

- polir gładzik

butterfly needle

- wenflon

bypassed

- ominięty (*schodek*)

byproducts

- produkty przemiany materii (*drobnoustrojów*)
- szkodliwe produkty (*drobnoustrojów*)

C

calcific bridge

- most zębiny
- zmineralizowana bariera w postaci mostu

calcific metamorphosis

- wapnienie (*miazgi*)
- przemiana wapniowa
- proces wewnętrznego wapnienia *root canals with calcific metamorphosis* zobliterowane kanały korzeniowe
- wapniejące zapalenie miazgi
- zwapnienie miazgi zęba

calcification

- uwapnienie
- wapnienie *pulp calcifications* wapnienie miazgi
- obliteracja *the extent of calcifications in the canal system* stopień obliteracji kanałów; *canal calcification* obliteracja kanałów korzeniowych

calcified

- uwapniony *to become calcified* ulec uwapnieniu
- zobliterowany (*kanał zęba*)

calcified chambers

- zwapnienia w komorze

calcify

- ulec kalcyfikacji
- zostać uwapnionym

calcitonin gene-related peptide

- białko genetycznie powiązane - kalcytonina
- białko genozależne - CGRP

calcium hydroxide

- wodorotlenek wapnia
- cement wodorotlenkowo-wapniowy *a hard-set calcium hydroxide* twardniejący cement wodorotlenkowo-wapniowy

calcium hydroxide cement

- cement wodorotlenkowo-wapniowy

calcium hydroxide paste

- pasta wodorotlenkowo-wapniowa

calcium phosphate

- fosforany wapnia

calcium-hydroxide liner

- liner na bazie wodorotlenku wapnia

calculation

- wyznaczenie (*głębokości preparacji dostępu*)

calculus

- kamień
- kamień nazębny

calculus-like deposits

- złogi kamienia nazębnego

camphorated monoparachlorophenol

- kamforowany monochlorofenol

canal

- kanał

canal anastomoses

- połączenia kanałowe

canal bifurcation

- obecność bifurkacji w kanale

canal blockage

- niedrożność kanału

canal calcification

- wapnienie kanałów

canal curvature

- naturalna krzywizna kanału *to maintain canal curvature* zachować naturalną krzywiznę kanału; *canal curvatures* zakrzywienia kanałów

canal identification

- lokalizacja ujść kanałów

canal irregularities

- nieregularności kanału
- nieregularności systemu kanałów korzeniowych

canal obstructions

- przeszkody w kanale

canal orifice

- ujście kanału

canal preparation instruments

- instrumenty służące do oczyszczania kanałów korzeniowych
- narzędzia służące do opracowywania kanałów

canal preparation system

- narzędzia służące do oczyszczania i poszerzania kanału

canal preparation technique

- technika opracowywania kanałów korzeniowych

canal relationships

- przekrój anatomiczny kanałów

canal space

- przestrzeń kanałowa

canal system

- system kanałowy
- kanały *patency of the canal system* drożność kanałów

canal transportation

- transportacja wierzchołka

canal wall

- ściana kanału

canal wall irregularities

- nieregularna budowa ścian kanału

canaliculi

- kanaliki

cancellous bone

- kość gąbczasta

cancellous portion of the alveolar process

- część gąbczasta wyrostka zębodołowego

caniform

- w kształcie kłów

canine

- kieł

cap

- pokryć (*miazgę - w ramach jej opracowywania*)
the pulp was capped with mineral trioxide aggregate miazgę pokryto materiałem MTA

cap stage

- stadium czapeczki

capacity

- pojemność (*łożyska naczyniowego*)

capillaries

- naczynia włosowate
- elementy włosowate

capillary bed

- łożysko naczyniowe

capillary blood flow

- naczyniowy przepływ krwi

capillary forces

- włączanie włóściczek

capillary network

- sieć naczyń włosowatych

capillary permeability

- przepuszczalność naczyniowa

capillary plexus

- splot naczyń włosowatych

capillary pressure

- ciśnienie w naczyniach włosowatych

capping

- pokrycie *before pulp capping... przed pokryciem miazgi...; capping the vital pulp* pokrycie żywej miazgi

capsule

- otoczka *a fibrous capsule* włóknista otoczka

Carabelli's cusp

- guzek Carabelliego

carbamide peroxide

- roztwór nadtlenu mocznika
- nadtlenek karbamidu
- woda utleniona

carbide

- węglik *No. 557 carbide* węglik nr 557

carbide bur

- wiertło węglkowe

carbon dioxide ice test

- test z użyciem suchego lodu
- test suchym lodem
- test z zastosowaniem suchego lodu

carbon dioxide ice testing

- patrz: carbon dioxide ice test

carbon fiber post

- wkład z włókna węglowego

carbon-dioxide pencil

- pisak z dwutlenkiem węgla

carborundum powder

- karborundowy proszek

cardiovascular reaction

- reakcja układu sercowo-naczyniowego

caries

- próchnica *exposure caused by caries*
próchnicowe obnażenie miazgi; *caries on the tooth crown* próchnica w koronie zęba

caries process

- proces próchnicowy

caries rate

- szybkość przyrostu próchnicy

caries-activity test

- test aktywności próchnicy

cariogenic

- próchnicotwórczy
- kariogeny

cariogenicity

- kariogeniczność
- próchnicotwórczość

carious

- próchnicowy (*zębina, ubytek*)
- próchnicowo zmieniony (*zębina*)
- objęty próchnicą

carious attack

- próchnica
- proces próchnicowy
- epizod choroby próchnicowej

carious exposure

- obnażenie próchnicowe

carious lesion

- ubytek próchnicowy
- ognisko próchnicowe
- zmiana próchnicowa

carious process

- proces próchnicowy

carious teeth

- zęby z próchnicą
- zęby próchnicowe

cariously

- próchnicowo *a cariously exposed pulp*
próchnicowo odsłonięta miazga/miazga obnażona
w wyniku procesu próchnicowego

carpule

- karpula

carrier

- nośnik (*używany do wypełniania kanałów - pokryty gutaperką*) *the Quickfill carriers* nośniki *Quickfill*
- rdzeń (*używany do wypełniania kanałów - pokryty gutaperką*)

carrier-based gutta percha

- gutaperka na nośniku

carrier-based gutta-percha obturation

- wypełnienie gutaperkowym obturatorem

carrier-based method

- metoda wypełnienia gutaperką umieszczoną na nośniku

carrier-based obturating device

- system do wypełniania kanałów korzeniowych, w którym gutaperka umieszczona jest na nośniku

carrier-based obturating materials

- materiały wypełniające na nośniku

carrier-based system

- technika z użyciem gutaperki uplastycznionej poza kanałem
- system oparty na obturatorach gutaperkowych z rdzeniem z tworzywa sztucznego

cartridge

- ampułka (*środek znieczulający*)

carvable

- dający się modelować

case assessment

- oszacowanie przypadku

cast core

- rdzeń wkładu
- lany wkład

cast crown

- lana korona

cast gold onlay

- lany złoty nakład

cast post and core

- stały wkład i korona *until cast posts and cores*

are fabricated... do czasu wykonania stałego wkładu i korony...
- lany wkład

cast posts
- wkłady lane

cast restoration
- uzupełnienie lane

cast silver splints
- szyny lane ze srebra

casting
- odlew gipsowy
- proteza stała
- stałe uzupełnienie protetyczne
- nakład uzupełnienie protetyczne *teeth restored with castings zęby z uzupełnieniem protetycznym/zęby odbudowane protetycznie*

catgut
- katgut

cathepsin G
- katepsyna G

catholyte
- katolit

Caufield silver point retrievers
- kleszcze do srebrnych ćwieków

caulk
- materiał uszczelniający (*stosowany wokół klamry*)
- uszczelnienie *application of the caulk aplikacja uszczelnienia*

caulking
- (dodatkowe) uszczelnienie

caulking material
- patrz: caulk

caulk-like materials
- materiały uszczelniające (*wokół koferdamu*)

causative factor
- czynnik sprawczy

cause of the inflammation
- ognisko zapalenia

caustic chemicals
- środki żrące

cavernous sinus thrombosis
- zakrzep zatoki jamistej

Cavit
- Cavit
- pasta Cavit

cavitation
- proces powstania ubytku

cavity
- ubytek jama *the abscess cavity jama ropnia*
- opracowywany ubytek
- szczelina złamania

cavity drying
- suszenie ubytku

cavity floor
- dno ubytku

cavity liner
- liner
- materiał typu liner
- podkład *a GI liner podkład z cementu szklano-jonomerowego; to place a GI liner over the dentine pokryć zębinę cementem szklano-jonomerowym*

cavity preparation
- przygotowanie ubytku
- opracowanie ubytku

cavity varnish
- lakier podkładowy

cavity walls
- ściany ubytku

cavity/crown preparation
- opracowywanie ubytku w koronie zęba

CDJ
- patrz: cementodentinal junction

cell body
- ciało komórki *an odontoblast cell body ciało komórki odontoblastu*
- ciało komórkowe

cell process
- wypustki komórki (*budowa odontoblastów*)

cell remnants
- pozostałości komórkowe

cell-free

- bezkomórkowy (*obszar*)

cell-rich

- bogatokomórkowy

cellular

- komórkowy

cellular activity

- aktywność komórkowa

cellular cementum

- cement komórkowy

cellular debris

- resztki komórkowe

cellulitis

- ropowica
- cellulitis

celluloid crown

- kształtka celuloidowa

celluloid-crown form

- kształtka celuloidowa

cellulose acetate-strip crown

- kształtka celuloidowa

cement

- cement
- zacementować *the band was cemented to the tooth pierścień został zacementowany na zębie; poorly cemented silver points słabo zacementowane srebrne ćwieki*

cement base

- materiał podkładowy
- podkład z cementu

cement lute

- cement lutujący
- materiał lutujący
- cement wiążący

cemental repair

- naprawa cementu

cementation

- cementowanie
- osadzanie (*protez stałych*)
- aplikacja *at the time of cementation* w czasie aplikacji
- założenie cementu

cemented

- umiejscowiony za pomocą cementu (*pierścień*)
- cementowany (*wkład*)

cementoblasts

- cementoblasty

cementodentinal junction

- połączenie zębinowo-cementowe
- CDJ
- połączenie cementowo-zębinowe

cementoenamel junction

- połączenie szkliwno-cementowe

cementoids

- cementoidy

cementoma

- kostniak
- kostniwiak

cementum-forming cells

- komórki cementotwórcze

cementum-like

- cementopodobny (*tkanka*)

center

- centralna część *tissues located in the center of the tooth* tkanki zlokalizowane w centralnej części zęba
- ośrodek (*w mózgu*)

centered fracture

- złamanie centralne
- złamanie zlokalizowane centralnie
- złamanie zlokalizowane w centralnej części zęba

central

- środkowy
- znajdujący się w centrum *the cells of the central pulp* komórki znajdujące się w centrum miazgi
- przyśrodkowy *the left central incisor* lewy przyśrodkowy siekacz; *a maxillary central incisor* siekacz przyśrodkowy szczęki
- centralny *the central incisor* siekacz centralny

central giant cell granuloma

- ziarniak naprawczy olbrzymiokomórkowy centralny

central hemangioma

- naczynek centralny

central nervous system

- centralny układ nerwowy

central processing areas

- centralne ośrodki odbiorcze

central sensitization

- centralny system przewodnictwa
- centralny układ przewodzenia

central-distal region

- centralno-tylni obszar

centrally

- dośrodkowo *distribution of noxious stimuli*
centrally dystrybucja szkodliwych impulsów na układ centralny
- centralnie *to be positioned centrally* być położonym centralnie
- bardziej centralnie *to lie centrally in relation to the crown* leżeć bardziej centralnie w stosunku do korony

cervical

- dot. szyjki *in a cervical direction* w kierunku szyjki
- szyjkowy
- szyjny (*węzły chłonne*)
- przyszyjkowy *the cervical portion of the tooth* obszar przyszyjkowy zęba; *cervical dentin hypersensitivity* przyszyjkowa nadwrażliwość zębiny

cervical area

- okolica szyjki

cervical bulge

- przyszyjkowa wypukłość zębiny

cervical constriction

- przewężenie przyszyjkowe

cervical dentine

- warstwa zębiny w okolicy szyjki zęba

cervical erosion

- ubytek typu erozja przy szyjce zęba

cervical ferrule

- schodek przyszyjkowy
- stopień przyszyjkowy

cervical fracture

- złamanie przyszyjkowe

cervical lesions

- zmiany w rejonie przyszyjkowym

cervical level

- poziom przyszyjkowy
- granica szyjki zęba *below the cervical level* poniżej poziomu przyszyjkowego/granicy szyjki zęba

cervical loop

- pętla szyjki zęba

cervical portion

- część przyszyjkowa
- okolica szyjki *the cervical portion of the root* okolica szyjki zęba

cervical region

- okolica szyjkowa
- rejon przyszyjkowy

cervical resorption

- resorpcja w okolicy szyjki zęba

cervical root

- rejon szyjki zęba *resorption at the cervical root* resorpcja w rejonie szyjki zęba

cervical spinal nerves

- unerwienie kręgu szyjnego *the second cervical spinal nerves* unerwienie drugiego kręgu szyjnego

cervically

- do okolicy przyszyjkowej *to extend cervically* rozciągać się do okolicy przyszyjkowej/do okolicy szyjki zęba
- w okolicy przyszyjkowej

cervix

- szyjka

cessation

- ustępowanie (*objawów*)

C-fiber post

- wkład koronowo-korzeniowy z włókna węglowego

C-fibers

- włókna C

chair time

- czas wizyty

chairside staff

- personel pomocniczy

chalky

- kredowy (*przebarwienie*)

chamber perforation

- perforacja dna komory

chamfer

- schodek półokrągły

Charcot-Leyden crystals

- kryształy Charcot-Leydena

check radiograph

- kontrolne zdjęcie RTG

chelating agents

- środki chelatujące
- związki chelatujące

chelators

- środki chelatujące
- związki chelatujące

chemical inflammation

- stan zapalny pochodzenia chemicznego

chemical mediators

- mediatory zapalne
- mediatory chemiczne

chemically cured

- chemoutwardzalny

chemically cured composite

- chemoutwardzalny kompozyt

chemoattractants

- czynniki chemotaktyczne

chemomechanical cleaning

- chemomechaniczne opracowanie (*kanalów*)

chemomechanical preparation

- opracowanie chemomechaniczne

chemotactic

- chemotaktyczny

chemotactic activity

- aktywność chemotaktyczna

chemotaxis

- chemotaksja *by chemotaxis* na drodze *chemotaksji*

chin-point ecchymosis

- miejscowy uraz podbródka

chin-point trauma

- uraz miejscowy bródki

chip

- odłamek *dentin chips* odłamki zębiny

chips

- odłamania

chisel-type fracture

- złamanie skośne

chlorhexidine

- chlorheksydyna

chlorhexidine acetate

- octan chloroheksydyny

chlorhexidine gluconate

- glukonian chlorheksydyny

chloroform

- chloroform

chloroform resin

- żywica chloroformowa

chloropercha

- chloroperka

cholesterol clefts

- cząsteczki cholesterolu

cholesterol crystals

- kryształki cholesterolu

chondroectodermal dysplasia

- dysplazja chrzęstno-ektodermalna

chondroitinase

- chondroityna

chondrosarcoma

- mięsak chrzęstniak

christmas tree drain

- sączek choinkowy

chronic inflammatory cells

- komórki zapalenia przewlekłego

chronologic hypoplasia

- chronologic hypoplasia

cingulum

- guzek językowy

cingulum pit

- dołek zgrubienia szkliwa w okolicy szyjki zęba

circulation

- krążenie *the pulpal circulation* krążenie miazgi;
the amount of circulation pojemność krążeniowa

circulatory disturbances

- zaburzenia w krążeniu

circulatory stasis

- zastój krwi

circulatory stoppage

- upośledzenie krążenia

circumferential filing

- okrężne ruchy piłujące
- okrężne opracowanie kanału

circum-mandibular wiring

- zespolenie okołożuchwowe

circumpulpal dentin

- zębina okołomiazgowa

CK-2

- CK-2 *an incision was made with a CK-2*
wykonano cięcie za pomocą CK-2 (nóż
chirurgiczny)

clamp

- zacisk
- docisk

clamping the gingiva

- odsunięcie dziąsła za pomocą klamry

clarity

- przejrzystość obrazu (*na zdjęciu RTG*)

clasp

- klamerka

class II molecule-expressing dendritic cells

- komórki dendrytyczne II klasy

cleaning

- oczyszczanie *cleaning of the root canal*
oczyszczanie kanału

cleaning and shaping system

- narzędzia służące do oczyszczania i poszerzania kanału

cleanse

- oczyszczać (*ubYTEK*)

clear

- przejrzysty (*ŻEL*)
- przezroczysty (*wysiĘK*)
- przezierny (*lak*)
- oczyścić *the preparation was apically cleared*
wierzchołek oczyszczono

clear up

- usuwać
- prowadzić do usunięcia

cleavage

- rozszczepianie (*fragmentów układu dopełniacza*)

cleft repairs

- operacje rozszczepów

cleidocranial dysplasia

- dysplazja obojczykowo-czaszkowa

clenching

- zaciskanie zębów

cleoid-discoid carver

- karwer

clinical caries

- wykryta klinicznie próchnica

clinical dislocation

- przesunięcie kliniczne

clinical examination

- badanie kliniczne

clinical record

- karta pacjenta

clinical signs and symptoms

- objawy kliniczne

clinician

- lekarz dentysta
- klinicysta

clip

- klips *a lip clip* klips wargowy

clipped

- docięty (*ćwiek*)

clogged

- zatkany *to be clogged with sth* być zatkany czymś (o kanale, naczyniu krwionośnym)
- zatykany

close-up view

- zbliżenie

closure of teeth

- zwarcie zębów

closure of the eyes

- przymknięcie powiek
- zamknięcie oczu

closure of the flap

- zamknięcie płata

clot

- skrzep

clotting cascade

- kaskada krzepnięcia

cluster

- skupisko (*komórek*)

CO2 ice test

- test z użyciem suchego lodu
- test suchym lodem

coaggregate

- koagregat

coagulated

- skoagulowany

coagulation

- koagulacja

coagulation necrosis

- martwica skrzepowa

coagulation pathways

- drogi koagulacji

coalesce

- ulec zlaniu

coarse grit

- gruboziarnisty

coating

- płaszcz *a 3µmm glass ionomer coating*
3-mikrometrowy płaszcz glass-jonomerowy

cobblestone ulceration

- „kocie łby”

cocci

- ziarenkowce
- ziarniniaki

COCCUS

- ziarenkowiec

coefficient of thermal expansion

- współczynnik rozszerzalności termicznej

cohesive

- lepki
- zwarty (*agregaty bakterii*)

cold lateral condensation

- kondensacja boczna na zimno

cold pack

- zimny okład

cold sterilization

- sterylizacja na zimno

cold test

- test zimna

cold thermal stimulation

- badanie reakcji miazgi na zimny bodziec

cold-welded

- spojony *cones that were cold-welded together with sealer* *ćwieki* spojone uszczelniaczem

collagen

- kolagen *type I collagen* I typ kolagenu

collagen fiber bundles

- pęczki włókien kolagenowych

collagen fibers

- włókna kolagenowe

collagen resorption

- resorpcja kolagenowa

collagenase

- kolagenaza

collapse

- zapaść *collapse of the venules* zapaść żylna
- zapadnięcie *collapse of the cyst wall* zapadnięcie ścian torbieli

collateral blood circulation

- krążenie oboczne
- boczny obieg naczyniowy

collateral circulation

- patrz: collateral blood circulation

collecting

- zbiorczy (*kanal*)

colloid

- koloid

colonization

- kolonizacja *bacterial colonization* kolonizacja bakterii

colonize

- kolonizować (*o bakteriach*)
- zasiedlać

color changes

- przebarwienia *crown color changes* przebarwienia korony

color correction

- zmiana koloru zęba

coloring agents

- barwniki

coloured

- kolorowy (*lak szczelinowy*)

columnar in shape

- o podłużnym kształcie (*komórki*)

combination technique

- technika kombinowana

combined diseases

- choroby kombinowane
- choroby biorące początek z miazgi i przyzębia
- choroby mieszane

combined periodontic-endodontic problems

- zespół endo-perio

combined port-wine stains

- kombinowane naczyniaki płaskie w kolorze czerwonego wina

communication

- połączenie *to be in communication with sth*

łączyć się z czymś/pozostawać w kontakcie z czymś (dwie tkanki ze sobą)

- kontakt *fracture with pulpal communication* złamanie, w wyniku którego nastąpił kontakt z miazgą

compact

- zbity

compacted dentine chips

- zbite opiłki zębiny

compacted gutta percha

- skondensowana gutaperka

compaction

- kondensacja *lateral compaction of gutta-percha* boczna kondensacja gutaperki
- upychanie (*leku w postaci proszku - pluggerem*)

complement

- układ dopełniacza

complement components

- składowe dopełniacza

complement system

- układ dopełniacza

complete anesthesia

- całkowite znieczulenie

complete coronal seal

- uszczelniacz koronowy zęba

complete crown

- korona całkowita

complete denture

- proteza całkowita

complete enucleation

- wyluszczenie

complex

- duży (*odbudowa*)
- skomplikowany (*anatomia*)
- złożony (*złamanie*)

complex odontomes

- zespolone zębiaki

complicated

- powikłany
- utrudniony (*wyrzynanie zęba*)

complicated crown fracture

- powikłane złamanie korony

component

- składnik *matrix components* składniki matrycy

composite core

- wkład kompozytowy *a tooth restored with a composite core* ząb odbudowany za pomocą wkładu kompozytowego

composite dilated odontome

- złożony rozszerzony zębniak

composite matrix

- kompozytowa matryca

composite resins

- materiały na bazie żywic
- żywice kompozytowe
- kompozyty na bazie żywic
- materiały kompozytowe

composite resin-strip crowns

- odbudowa kompozytem z użyciem kształtek w formie koron

composites

- kompozyty

composition

- układ (*zębiny*)

compound odontomes

- złożone zębniaki

compressed

- uciskany (*ściany naczyń krwionośnych*)

compressed air

- sprężone powietrze *a blast of compressed air* podmuch sprężonego powietrza

compressive strength

- wytrzymałość na zgniatanie (*materiału uzupełniającego*)

compromised

- zachwiany (*utlenowanie tkanek*) *to facilitate recovery of a compromised pulp* przyspieszyć przywrócenie fizjologicznego stanu miazgi
- w stanie przejściowym (*miazga*)
- upośledzony (*przepływ krwi, preparacja*)
- zniszczony *teeth seriously compromised by caries* zęby zniszczone próchnicą; *teeth structurally compromised by caries* zęby osłabione/zniszczone/uszkodzone przez próchnicę;

severely compromised teeth zęby, które ciężko się goją

- zaburzony (*stosunek korony do korzenia*)
- uszkodzony

computerized axial tomography

- spiralna tomografia komputerowa

concavity

- wklęsłość

concomitant

- współistniejący (*zakażenie*)

concrecence

- zrośnięcie

concussion

- wstrząs

concussion injury

- wstrząs

condensation

- upychanie materiału (*w trakcie wypełniania kanałów*)
- kondensacja *vertical condensation* kondensacja pionowa (*materiału do tkanki*)
- kondensacja materiału do tkanki
- kondensacja materiału

condense

- zagęszczać się
- kondensować *a poorly condensed obturation* słabo skondensowane wypełnienie
- upychać

condenser

- kondensator
- upychacz

condensing apical periodontitis

- zagęszczające zapalenie przyzębia

condensing osteitis

- zagęszczające zapalenie kości

condition

- kondycjonować *the method employed to condition the root surface* metoda wykorzystana do kondycjonowania powierzchni korzenia

conditioned

- poddany działaniu czynnika uzdatniającego (*obszar zębiny*)

conditioner

- uzdatniacz *an acidic conditioner* uzdatniacz kwasowy

conditioning

- kondycjonowanie *conditioning of the resected root end* kondycjonowanie zresekowanego wierzchołka korzenia

conduct

- przewodzić (*bodźce czuciowe - o włóknach aferentnych*)
- przeprowadzić *to conduct an intraoral examination of hard tissues* przeprowadzić badanie wewnątrzustne tkanek twardych

condylar head

- głowa żuchwy
- głowa wyrostka kłykciowego

condylar joints

- wyrostki kłykciowe żuchwy

condyle

- wyrostek kłykciowy

condylectomy

- osteotomia wyrostka kłykciowego

cone

- *ćwiek accessory cones* *ćwieki dodatkowe; the master cone* *ćwiek główny; a gutta-percha cone* *ćwiek gutaperkowy; a single cone obturation technique* *technika pojedynczego ćwieka; a single cone root filling* *wypełnienie techniką pojedynczego ćwieka*
- promienie rentgenowskie *cone alignment* *ustawienie kąta promieniowania; the angulation of the cone* *kąt padania promieni rentgenowskich* *cone alignment* *ustawienie wiązki promieniowania*
- tubus

cone alignment

- ułożenie kąta promieni
- ustawienie kąta promieniowania
- ustawienie tubusa

cone angle

- ustawienie tubusa *the horizontal cone angle* *ustawienie tubusa w kierunku poziomym*
- kąt ustawienia tubusa

cone angulation

- kąt angulacji
- kąt promieniowania *the horizontal cone angulation* *kąt promieniowania w płaszczyźnie poziomej*

cone position

- ułożenie tubusa

cone positioning

- ustawienie tubusa

cone shift

- zmiana kąta promieniowania
- zmiana kąta wiązki promieniowania

cone-film relationship

- ustawienie tubusa i kliszy

cone-image shift

- patrz: cone shift

cone-image shift technique

- metoda zmiany kąta wiązki promieniowania

cone-shaped supernumerary cusp

- nadliczbowy guzek w kształcie stożka

configuration

- kształt (*systemu korzeniowego*) *a canal with a ribbon-shaped configuration* *kanal w kształcie ósemkowatym*
- ukształtowanie
- układ *teeth with an unusual root canal configuration* *zęby z rzadko spotykanym układem kanałów*
- konfiguracja (*kanałów w zębie*)

configuration of obturation

- ukształtowanie wypełnienia

confirmatory radiograph

- kontrolne zdjęcie RTG

congenital epulis of the newborn

- nadziąślak wrodzony noworodkowy

conical

- mający kształt stożkowaty (*zęby*)

connation

- wrodzenie

connective tissues

- połączone tkanki
- tkanki łączne
- tkanki łączące
- przyległe tkanki

conscious sedation

- płytka sedacja

conservation of tooth structure

- zachowanie tkanek zęba

conservative approach

- metoda zachowawcza

conservative restoration

- leczenie zachowawcze

conservative treatment

- leczenie zachowawcze

consistency

- konsystencja *to have a mucoid consistency* mieć konsystencję śluzowatą
- gęstość

constricted apical preparation

- wytworzenie "apical stop"

constriction

- przewężenie *the apical constriction* przewężenie wokół wierzchołka/wierzchołkowe
- zwężenie (*naczyń krwionośnych*)
- ograniczenie *the apex lacks constriction* wierzchołkowi brakuje ograniczenia

constructed

- osadzony *the core constructed in amalgam* wkład osadzony w amalgamacie

contact

- kontakty zębów *the occlusion was reduced to eliminate contact* obniżono zwarcie w celu wykluczenia kontaktów zęba

contact area

- rejon styczny

contact points

- punkty styczne

contacts

- kontakty zębów *premature contacts on the right side* przedwczesne kontakty zębów po prawej stronie
- powierzchnie styczne
- punkty styczne
- punkty kontaktów zębów

contaminated

- zakażony (*odsłonięta miazga*)

continued

- dalszy (*rozwój korzenia*)
- długotrwały (*niedrożność*)

continuity

- ciągłość *to be in continuity with sth* być w ciągłości z czymś

continuous

- ciągły (*warstwa komórek, ból*)
- stały (*proces przebudowy, drenaż*)

continuous wave of condensation

- technika continuous wave (*technika kondensacji pionowej*)

continuous wave of condensation technique

- patrz: continuous wave of condensation

contour

- kontur *the outer contour of the tooth* zewnętrzny kontur zęba

contoured

- dokładnie wyprofilowany (*amalgamat*)

contract

- kurczyć się (*system łączący*)

contraction

- kurczenie się (*wypełnień*)

contralateral

- przeciwstawny (*zęby*)

contributing factor

- czynnik współdziałający

control

- kontrolny (*zqb*)
- zatamować (*krwawienie*)

controlled root extrusion

- kontrolowane wysunięcie korzenia
- kontrolowane wysunięcie korzenia z zębodołu

convenience form

- poszerzenie (*zarysu*)

converge

- zbiegać się
- być zbieżnym (*ściany wierzchołka korzenia*)

convergence

- konwergencja (*dot. włókien nerwowych*)

convergent

- zbieżny (*układ otworu wierzchołkowego*)

cook the pulp

- oparzyć miążgę

coolant

- chłodzenie wodne *cavity preparation without adequate coolant* opracowywanie ubytku bez chłodzenia wodnego

cooling

- chłodzenie wodne (*stosowane do wycisków*) *to treat a tooth without proper cooling* leczyć ząb bez chłodzenia wodnego

cooperative patient

- pacjent współpracujący z lekarzem dentystą

copious

- stały *copious sterile saline irrigation* stała irygacja sterylnym roztworem soli fizjologicznej

cordial

- soczek

core

- rdzeń (*odbudowy*)
- wkład koronowy *a prefabricated post with direct core buildup* wkład prefabrykowany z bezpośrednią odbudową; *the Nayyar core* wkład Nayyara
- kikut *a cast metal post and core lany* wkład i kikut
- podparcie *to provide a strong core* zapewniać silne podparcie (o wkładzie koronowym)

core and crown

- wkład i korona protetyczna *the tooth was restored with a core and crown* ząb odbudowano za pomocą wkładu i korony protetycznej

core and permanent restorative material

- stały materiał do odbudowy

core material

- materiał do wypełniania kanałów
- materiał rdzeniowy
- materiał stały
- materiał ćwiekowy
- ćwieki
- materiał podbuduwujący *pieces of core material* fragmenty wkładu
- materiał cementujący
- materiał odbudowujący

core obturating material

- patrz: core material

core retention

- odbudowa rdzenia

core system

- system sztyftów korzeniowych
- rodzaj wkładów

cores

- sztyfty kanałowe

core-supported crown

- korona protetyczna

coronal

- dot. korony *in a coronal direction* w kierunku korony
- w obrębie korony
- koronowy *the coronal restoration* odbudowa części koronowej zęba
- przykoronowy *the coronal part of the root canal system* przykoronowa część kanału korzeniowego

coronal breakdown

- złamanie korony zęba

coronal buildup

- odbudowa korony *crown buildup with glass-ionomer* odbudowa korony cementem szklano-jonomerowym

coronal constrictions

- nawisy zębiny w komorze

coronal dentin

- zębina koronowa

coronal displacement

- przemieszczenie korony

coronal exposure

- obnażenie komory *the tooth sustained a small coronal exposure* komora zęba uległa niewielkiemu obnażeniu

coronal flare

- kanał w kształcie stożka *to create coronal flare* ukształtować kanał w kształcie stożka

coronal flaring

- opracowanie części koronowej
- koronowe poszerzanie
- opracowanie ujść kanałów
- opracowanie ujścia kanału
- odpowiednie opracowanie ujście i koronowej części kanału
- poszerzanie przykoronowej części kanału
- wygładzenie odcinka przykomorowego
- poszerzenie koronowe
- poszerzenie części przykoronowej kanału

coronal fracture

- złamanie korony

coronal interferences

- przeszkody koronowe

coronal leakage

- przeciek brzeżny wokół wypełnienia korony
- mikroprzeciek koronowy
- przeciek brzeżny w koronie
- przeciek koronowy

coronal microleakage

- koronowy mikroprzeciek
- mikroprzeciek związany z wypełnieniem części koronowej

coronal opening

- poszerzenie koronowe

coronal preflaring

- wstępne opracowanie pasywną techniką step-back

coronal pulp

- miazga koronowa
- część koronowa miazgi
- część koronowa zęba

coronal pulp tissue

- część koronowa miazgi *to remove the coronal pulp tissue* usunąć część koronową miazgi

coronal region

- okolica korony

coronal restoration

- odbudowa części koronowej zęba
- odbudowa koronowa

coronal root perforation

- perforacja koronowej części korzenia

coronal seal

- szczelność koronowa *inadequate coronal seal* nieszczelność odbudowy korony
- szczelność brzeżna
- uszczelnienie koronowe

coronal structure

- zrąb korony *teeth with minimal coronal structure* zęby o małym zrębie korony; *a tooth with inadequate coronal structure* ząb z niewystarczającą ilością tkanek
- struktura korony *replacement of coronal structure* odbudowa struktur korony; *a tooth with substantial loss of coronal structure* masywnie zniszczony ząb

coronal taper

- stożek korony
- stożkowaty kształt kanału

coronal tooth preparation

- preparacja części koronowej

coronal tooth substance

- część koronowa zęba

coronally

- w części koronowej
- w kierunku korony
- przez komorę *to coronally penetrate into the root canal* penetrować do kanałów przez komorę zęba
- w części przykoronowej *the instrument fractured coronally* do złamania narzędzia doszło w części przykoronowej
- w kierunku dokoronowym

correct

- skorygować *to correct a treatment failure* skorygować leczenie

corrected working length

- prawidłowa długość robocza
- długość robocza *the file was taken to the corrected working length to...* na długość roboczą wprowadzono pilnik w celu...
- właściwa długość robocza

correction

- korekta *if surgery is indicated for correction...* jeśli w celu wykonania korekty wskazana jest chirurgia...

corrective surgery

- chirurgia korekcyjna

corrective techniques

- postępowanie korygujące

corrosion products

- produkty korozji

corrugated drain

- dren pofałdowany

cortical bone

- warstwa gąbczasta kości *some of the cortical bone has resorbed* część warstwy gąbczastej kości uległa resorpcji
- warstwa istoty korowej kości *thick cortical bone* gruba warstwa istoty korowej kości
- istota korowa kości *fenestrations of the cortical bone* fenestracje istoty korowej kości

cortical plate

- warstwa korowa kości
- blaszka zbita *the lesion had perforated the cortical plate* zmiana patologiczna perforowała blaszkę zbitą; *loss of cortical plate* ubytek blaszki zbitej

cortical plate of bone

- blaszka korowa kości

corticosteroids

- korykosteroidy

cosmetic

- pełniący rolę kosmetyczną (*korona*)

costochondral graft

- przeszczep kostnochrzęstny

cotton forceps

- pęseta

cotton pellet

- kuleczka z waty
- watka *cotton pellets soaked in chloroform* watka zwilżona chloroformem

cotton pledget

- bawełniany tamponik

cotton roll

- wałeczek ligniny
- płatek ligniny

cotton swab

- bawełniany patyczek do ucha

cotton wool

- wata *a piece of cotton wool* kawałek waty

cotton wool-like osteosclerosis

- osteoskleroza przypominająca kłaczki waty

cotton-wool pellet

- kulka waty

Coupland's chisel

- dłuto Couplanda

course

- biec (*o naczyniach krwionośnych*)

coverage of dentine

- przykrycie zębiny

covering restoration

- wypełnienie przykrywające

crack

- pęknięcie *an enamel-dentin crack* pęknięcie szkliwno-zębinowe; *to develop true cracks* ulec pęknięciu (zęb); *a crack was suspected* podejrzewano pęknięcie zęba; *the crack ran across the pulp chamber floor* pęknięcie biegło przez dno komory miazgi
- powodować pęknięcia *stresses that may crack dentin* bodźce mogące powodować pęknięcia zębiny

cracked tooth

- pęknięcie zęba *cracked tooth in mesiodistal direction* pęknięcie zęba w kierunku przednio-tylnym
- pęknięty ząb

cracked tooth syndrome

- zespół pękniętego zęba

cracking

- pękanie (*szkliwa*)

craniofacial trauma

- uraz twarzoczaszki

craze line

- pęknięcie liniowe
- linia pęknięcia

creosote

- kreozot

cresatin

- cresatin (*lek*)

cresol

- krezol

crestal bone

- grzbiet kości
- brzeg kości
- poziom kości *below/above the crestal bone* poniżej/powyżej poziomu kości
- kostny brzeg zębodołu

crestal bone level

- grzbiet wyrostka zębodołowego *to be located below crestal bone level* znajdować się poniżej grzbietu wyrostka zębodołowego

cribriform plate

- blaszka sitowa
- warstwa sitowa *bone of the cribriform plate* kość w warstwie sitowej

cross-banding

- krzyżowanie *fibriils with cross-banding patterns*
krzyżujące się włókienka

cross-bite

- zgryz krzyżowy

crosscut

- przecięty (*kanaliki zębinowe*)
- przekrój *a crosscut tubule* przekrój kanalika

cross-infection

- zakażenie krzyżowe

cross-innervation

- unerwienie krzyżowe *cross-innervation does not occur in all teeth* nie wszystkie zęby są unerwione krzyżowo

cross-section

- przekrój *to be shown in cross-section* być pokazanym w przekroju

crowded teeth

- śtłoczone zęby

crown

- korona *the crown of the tooth* korona zęba;
crown shape kształt korony; *a full-coverage gold crown* korona całkowita wykonana ze złota
- część koronowa *the inflammation of the pulp was restricted to the crown* zapalenie obejmowało tylko część koronową miazgi
- koronowy *the crown portion of the tooth* część koronowa zęba
- powierzchnia żująca *the mesiobuccal portion of the crown* mezialno-policzkowa część powierzchni żującej
- korona protetyczna *a tooth that requires a crown* ząb, który wymaga odbudowy koroną protetyczną

crown and bridge remover

- urządzenie do usuwania koron i mostów

crown fracture

- złamanie korony
- złamanie koronowe

crown infraction

- nadłamanie korony

crown lengthening

- wydłużanie korony klinicznej *to perform crown lengthening* wykonać koronę protetyczną

crown placement

- założenie korony
- odbudowa przy użyciu korony protetycznej

crown preparation

- szlifowanie pod koronę *teeth reduced in crown preparation* zęby opracowane pod koronę
- opracowanie zęba pod koronę
- preparacja zęba pod koronę

crown remover

- narzędzie do zdejmowania koron

crown tapper

- zbijak do koron

crown/root fracture

- złamanie koronowo-korzeniowe

crown-down approach

- technika crown-down *the root canal was instrumented in a crown-down fashion/manner* kanał opracowano metodą crown-down
- metoda opracowania crown-down

crown-down canal preparation technique

- patrz: crown-down approach

crown-down technique

- patrz: crown-down approach

crowned

- okoronowany (ząb)

crown-form

- kształtka

crown-removing tool

- narzędzie do usuwania koron

crown-root fracture

- złamanie koronowo-korzeniowe

crown-to-root ratio

- stosunek korony do korzenia

crypts of permanent successors

- krypty kostne zawiązków zębów stałych

crystal growth

- wzrost kryształu

C-shaped canal

- kanał w kształcie litery "C"

C-shaped configuration

- układ tkanek zęba w kształcie litery C

C-shaped tooth

- ząb o korzeniach w kształcie litery "C"

CT scan

- obraz tomografii komputerowej

cul-de-sac

- ślepy zaułek

cultivable

- możliwy do wyhodowania (*szczep bakterii*)

culture-dependent

- chodwozależny (*technika molekularna*)

cup

- kapturek *a rubber cup* gumowy kapturek (*do polerowania*)

cure

- utwardzać
- naświetlać

curettage

- kiretaż

curette

- usunąć *the lesion was curetted in toto* zmianę patologiczną usunięto w całości
- wyłyzeczkować *the bony crypt was curetted* jamę kostną wyłyzeczkowano
- kireta

curing lamp

- lampa do utwardzania wypełnień
- lampa polimeryzująca

curvature

- zakrzywienie *a root with a distal curvature* korzeń z zakrzywieniem dystalnym; *canals with a severe coronal curvature* kanały mocno zakrzywione w części koronowej
- krzywizna korzenia
- krzywizna kanału
- zakrzywienie korzenia

curve

- zakrzywienie *buccal curve at the apex* zakrzywienie policzkowe przy wierzchołku

curved

- zagięty *a severely curved root* ostro zagięty korzeń
- zakrzywiony (*kanal korzeniowy*)

cuspid

- guzek (zęba)

cuspid coverage restoration

- odbudowa korony z przykryciem guzków
- odbudowa pokrywająca guzki
- wypełnienie odtwarzające powierzchnię zgryzową

cuspid fracture

- złamanie guzka
- odłamanie guzka

cuspid fracture line

- linia złamania guzków

cuspid protection

- ochrona guzków

cuspid reinforcement

- wzmocnienie guzków

cuspid tip

- szczyt guzka *the buccal cuspid tip* szczyt guzka policzkowego

cuspid flexure

- praca guzków w zgryzie
- odchylanie się guzków
- wyginanie się guzków
- uginanie się guzków

cuspid morphology

- morfologia guzków

cuspid protection

- ochrona guzków *adequate cuspid protection* właściwie podparte guzki/odpowiednia ochrona guzków

cuspid reduction

- redukcja guzków

cuspid region

- okolica guzka
- okolica guzków

cuspid stiffness

- twardość guzków

cuspid strength

- twardość guzków

cuspidization

- dostosowanie (zęba w przypadku złamania)

cuspid

- kły

custom cone technique

- technika custom cone

custom-formed gutta-percha cone

- indywidualnie dopasowany ćwiek gutaperkowy

cut

- odcinać *the cutting of dentin*
odcinanie/ścinanie/cięcie zębiny

- ścinanie

- ciąć

- nacięcie *a drain with oblique cuts* sączek z ukośnymi nacięciami

cut margins

- brzegi rany

cut off

- odcięty (*dopływ krwi*) *after the blood supply is cut off...* po ustaniu dopływu krwi...

cutting

- cięcie tkanki zęba

- ścinanie tkanek zęba *low-speed cutting*

niewielka prędkość ścinania

cutting edges

- boczne krawędzie tnące (*budowa narzędzi endodontycznych*)

cutting head

- główka pracująca (*wiertła*)

cutting instrument

- element tnący

cutting sides

- krawędzie tnące (*wiertła*)

Cvek pulpotomy

- pulpotomia Cveka

- pulpotomia wg Cveka

cyanoacrylate glue

- klej cyjanoakrylanowy

cyclic fatigue

- wyeksploatowanie narzędzia

- zmęczenie materiału

cylindrical

- cylindryczny (*kanal*)

cyst cavity

- jama torbieli

cyst fluid

- płyn torbieli

cysteine

- cysteina

cystic cavity

- jama torbieli

cystic lesion

- torbiel

- zmiana torbielowata

cyst-like condition

- stan torbielopodobny

cyst-like lesion

- twór torbielopodobny

cytokine network

- sieć cytokin

cytoplasmic processes

- wypustki cytoplazmy

cytotoxic effect

- wpływ cytotoksyczny

cytotoxicity

- cytotoksyczność

cytotoxicity studies

- badania nad cytotoksycznością

cytotoxicity test

- test cytotoksyczny

- test na cytotoksyczność

D

dam

- koferdam
- guma koferdamu

dam-tooth interface

- obręb guma koferdamu - ząb
- miejsce styku guma koferdamu z zębem

dark-cure

- niezależny od światła (*polimeryzacja wolnych rodników grup metakrylanowych*)

darkening

- ściemnienie *darkening of the crown* ściemnienie korony zęba

daughter cells

- komórki potomne

dead

- martwy (*komórki*)

death

- martwica (*odontoblastów*)
- śmierć (*komórek*)

debride

- oczyścić całkowicie (*kanal korzeniowy*) *the canals could not be debrided during cleaning and shaping* nie było możliwości dokładnego oczyszczenia i opracowania kanałów; *poorly debrided canals* źle oczyszczone kanały

debride a canal

- dokładnie oczyścić kanał z pozostałości tkankowych

debridement

- oczyszczenie *lack of debridement* niedokładnie oczyszczone/opracowane kanały
- usunięcie *debridement of the canal* usunięcie rozkładających się tkanek w kanale
- opracowanie *complete canal debridement* kompletne opracowanie kanału
- usunięcie rozkładających się tkanek
- usunięcie zmienionych tkanek

debris

- szczątki *necrotic debris from the pulp space* martwe szczątki miazgi

decalcification

- odwapnienie

decalcified

- odwapniony (*szkliwo*)

decalcifying agents

- środki do dekalcyfikacji

decay

- próchnica
- proces próchnicotwórczy

decongestant

- środek obkurczający śluzówkę
- lek zmniejszający przekrwienie

deep

- pogłębiony (*kieszonka patologiczna*)

deep caries

- znaczna próchnica

deep cavity preparation

- głęboko opracowany ubytek

deep periodontal curettage

- głęboki kiretaż

deepen

- powiększać się (*wgłobienie*)

deep-reaching clamp

- klamra o głębokim zasięgu

defect

- ubytek *periodontal defects* ubytki przyzębne; *the crown had no marginal defects* korona nie wykazywała nieszczelności brzeżnej
- skaza
- uszkodzeni

defective margin

- defekt brzegu *coronal leakage at a defective margin* koronowy przeciek od strony defektu brzegu korony

defective restoration

- nieszczelne wypełnienie
- niewłaściwie wykonane uzupełnienie
- zniszczone wypełnienie
- niewłaściwe wypełnienie

defense barrier

- bariera obronna

deficiency

- brak *deficiency of vitamin C* brak witaminy C

definite

- ostateczny (*leczenie kanałowe, diagnoza*)
- wyraźnie widoczny (*kanał*)

definitive

- ostateczny (*leczenie kanałowe, diagnoza*)

definitive post

- stały wkład
- stałe uzupełnienie

definitive restoration

- ostateczna odbudowa

degenerate

- ulec zwyrodnieniu *the dental pulp degenerated*
w miazdze zęba doszło do jej zwyrodnienia

degenerative changes

- zmiany degeneracyjne

degloving

- oderwanie tkanki dziąsła
- odwarstwienie (*dziąsła*)

degradation

- degradacja *collagen degradation* *degradacja kolagenu*

dehiscence

- dehiscencja

dehydrated

- odwodniony (*zębina*)

dehydration

- odwodnienie (*zębiny*)

delayed

- opóźniony (*reakcja*)

deleterious

- szkodliwy

delta

- delta

demineralization

- proces demineralizacji
- demineralizacja

dendritic cells

- komórki dendrytyczne

denervation

- odnerwienie (*miazgi*)

dens evaginatis

- wynicowanie *a tooth with dens evaginatis* *ząb wynicowany*

dens evaginatus

- ząb wynicowany
- zębiak wynicowany

dens in dente

- ząb w zębie

dens invaginatus

- ząb wgłobiony
- zębiak wgłobiony

dense

- zbity (*tkanka*)

density

- gęstość *less density of the obturating materials*
mniejsza gęstość wypełnienia

dental

- stomatologiczny
- dot. zębów *a traumatic dental injury*
uszkodzenie urazowe zębów

dental anatomy

- anatomia zęba

dental arch

- łuk *position of the tooth in the dental arch*
pozycja zęba w łuku

dental block

- blok zębowy *to anesthetize a tooth with an inferior dental block injection* *znieczulić ząb z wkłucia poniżej bloku zębowego*

dental care

- opieka stomatologiczna

dental caries

- próchnica zębów
- proces próchnicowy *bacteria of dental caries*
bakterie procesu próchnicowego
- próchnica zębiny

dental delivery system

- system stomatologicznej opieki zdrowotnej

dental disease

- choroba zębów

dental elements

- elementy zęba

dental fluorosis

- fluoroza zębów

dental follicle

- mieszek zębowy
- zawiązek zęba
- woreczek zębowy

dental hard tissues

- uzębienie

dental history

- wywiad stomatologiczny

dental hypersensitivity

- nadwrażliwość zębów
- nadwrażliwość zębiny

dental implant

- implant

dental lamina

- listewka zębowa

dental malformation

- zniekształcenie zęba

dental material

- materiał stomatologiczny

dental office

- gabinet stomatologiczny

dental papilla

- brodawka zębowa
- brodawka zęba

dental phobia

- fobia stomatologiczna

dental phobic

- cierpiący na dentofobię (*pacjent*)

dental plaque

- płytka nazębna

dental procedures

- procedury stomatologiczne

dental pulp

- miazga zęba

dental specialty

- specjalizacja stomatologiczna

dental staff

- personel stomatologiczny

dental status

- stan uzębienia

dental student

- student stomatologii

dental treatment

- leczenie stomatologiczne

dentally healthy

- ze zdrowym uzębieniem

Dentatus post

- wkład Dentatus

Dentatus screw

- śruba do ćwieków Dentatus

Dentatus screw-post

- śruba do ćwieków Dentatus

denticles

- kamienie zębiny
- kamienie miazgi
- twory zębopodobne

dentifrice

- środek do czyszczenia zębów

dentigerous cyst

- torbiel zawiązkowa
- torbiel zębopochodna

dentin

- zębina *application of cold to exposed dentin*
zastosowanie zimna na ząb z odsłoniętą zębiną
- warstwa zębiny *mineralized dentin* warstwa
zębiny *zmineralizowanej*

dentin bonding material

- materiał wiążący

dentin bonding system

- system wiążący

dentin bridge

- most zębinowy

dentin chips

- opiłki zębiny
- resztki zębiny

dentin filings

- opiłki zębiny

dentin formation

- odkładanie zębiny

dentin liquor

- płyn zębinowy

dentin matrix

- macierz zębiny

dentin shavings

- opiłki zębiny

dentin shelf

- schodek

- schody zębinowe *a drill for removing the dentin shelf* wiertło do usuwania schodów/zawisów zębinowych

- zawisy zębinowe

dentin stimulus

- bodziec zębinowy

dentin walls

- ściany korzenia

- ściany wierzchołka korzenia

dentinal caries

- próchnica zębiny

dentinal changes

- zmiany w zębinie

dentinal debris

- opiłki zębiny

- resztki zębiny

dentinal dysplasia

- dysplazja zębiny

dentinal fluid

- płyn w kanalikach zębinowych

dentinal nerves

- włókna nerwowe w zębinie

dentinal sclerosis

- warstwa zębiny sklerotycznej

dentinal surface

- powierzchnia zębiny

dentinal tubules

- kanaliki zębinowe

dentinal walls

- ścianki zębinowe

dentin-bonding agent

- bond

- czynnik wiążący z zębiną

dentine bridge

- most zębinowy

dentine chips

- opiłki zębiny

dentin-enamel crown fragments

- odłamane fragmenty zęba

dentinoclastic

- zębinogubny (*komórki, aktywność*)

dentino-enamel junction

- połączenie szkliwno-zębinowe

dentinogenesis

- formowanie się zębiny

- odkładanie się zębiny

- tworzenie zębiny *primary/secondary*

dentinogenesis tworzenie zębiny

pierwszorzędowej/drugorzędowej; active

dentinogenesis aktywacja procesu tworzenia zębiny

dentinogenesis imperfecta

- dentinogenesis imperfecta

- niecałkowity rozwój zębiny

dentin-pulp border

- granica zębiny i miazgi

dentin-pulp complex

- kompleks zębinowo-miazgowy

dentist

- stomatolog

- lekarz dentysta

dentistry

- stomatologia

dentist's private surgery

- prywatny gabinet stomatologiczny

dentition

- uzębienie *a poorly maintained dentition* słabo utrzymane uzębienie

- zęby *primary/permanent dentition* zęby mleczne/stałe

dento-alveolar fracture

- złamanie zębowo-zębodołowe

dento-alveolar injury

- uraz zębowo-zębodołowy

dento-alveolar trauma

- uraz zębowo-zębodołowy

dentogingival junction

- nabłonek łączący

denture

- proteza *a fixed partial denture* proteza częściowa
- uzupełnienie *a temporary denture* uzupełnienie tymczasowe

denture bearing site

- podłoże protetyczne

denturist

- protetyk

denudation

- odsłonięcie *denudation of the root surface* odsłonięcie powierzchni korzenia

denuded dentin surface

- odsłonięta powierzchnia zębiny

deposit

- formować (*szkliwo - o komórkach*)
- odkładać
- wstrzyknąć *to deposit anesthetic into the pulp chamber* wstrzyknąć środek anestetyczny do komory zęba
- umieścić *to deposit filling material into the root end cavity* umieścić materiał w wierzchołku korzenia

deposited

- odkładany (*tkanka*)

deposition

- gromadzenie się (*niezmineralizowanej zębiny*)
- odkładanie się
- wstrzyknięcie (*roztworu znieczulającego*)

deposits

- złogi *intratubular deposits* złogi wewnątrzkanalikowe

depressed

- wklęsły *a depressed nasal fracture* wklęsłe złamanie kości nosa

depth of access

- głębokość preparacji dostępu

depth of the post

- długość wkładu

desensitizer

- środek do znoszenia nadwrażliwości zębiny
- środek zmniejszający czułość
- środek znoszący nadwrażliwość (*zębiny*)

desensitizing agent

- patrz: desensitizer

desensitizing substances

- środki do znoszenia nadwrażliwości

desiccating

- wysuszający (*efekt*)

desiccation

- suchość

desmosomal junctions

- wiązania desmosomalne
- połączenia desmosomalne
- połączenia desmosomowe

desmosomes

- desmosomy

dessication

- wysuszenie (*zębiny*)
- przesuszenie (*ubytku*)
- wysuszanie

destruction

- uszkodzenie *the area of destruction* obszar uszkodzenia
- zniszczenie *tissue destruction* zniszczenie tkanki

detrimental

- szkodliwy

develop

- rozwinąć się *the tooth developed caries* w zębie rozwinęła się próchnica; *a fully developed tooth* w pełni rozwinięty ząb

developing symptoms

- rozwój dolegliwości

development

- rozwój *the stages of tooth development* stadia rozwoju zęba

developmental

- dot. rozwoju *the developmental aspects of the tooth root canals* aspekty rozwoju kanałów korzeniowych

developmental defects

- defekty rozwojowe

developmental groove

- bruzda rozwojowa

developmental root depressions

- wcięcia rozwojowe

developmental structure

- struktura powstała w fazie rozwoju zęba

deviate

- ochylić się *to deviate from the canal* odchylić się od kanału (narzędzie)

deviation

- ochylenie (*korzeni zębów*)

devitalize

- dewitalizować
- uśmiercić (*żywą miazgę*)

devitalized

- zdewitalizowany (*miazga*)

diagnosis

- diagnostyka
- diagnoza *to arrive at the correct diagnosis* postawić prawidłową diagnozę
- postawienie diagnozy *diagnosis was challenging* postawienie diagnozy było trudne

diagnostic cast

- model diagnostyczny

diagnostic radiology

- diagnostyka radiologiczna

diamond bur(r)

- płomykowe wiertło diamentowe
- wiertło diamentowe *a small high-speed diamond burr* male wiertło diamentowe na turbinę

diamond coated

- pokryty nasypem diamentowym (*narzędzie*)

diamond-coated wires

- wiertła z nasypem diamentowym

diastema

- przerwa między zębami
- diastema

dichotomy

- dychotomia

differential diagnosis

- różnice diagnostyczne
- diagnostyka różnicowa
- zróżnicowanie diagnostyczne

differential diagnostic aid

- różnicująca pomoc diagnostyczna

differential-diagnostic test

- test różnicujący

differentiate

- różnicować się *the cells that differentiate into odontoblasts* komórki, które różnicują się w odontoblasty

differentiated

- zróżnicowany
- uformowany *fully differentiated ameloblasts* w pełni uformowane/zróżnicowane ameloblasty

differentiation

- różnicowanie (*komórek*)

diffusable

- rozpuszczalny

diffuse

- rozproszony (*uwapnienia, osady*)
- rozległy (*ból*)
- rozlany (*wysięk*)
- dyfundować *to diffuse to the pulp* dyfundować do miazgi (*substancje toksyczne*); *the solution diffused throughout the pulp* roztwór dyfundował na całą objętość miazgi
- szerzyć się

digital examination

- badanie palpacyjne

digital pressure

- uciśnięcie zęba palcami *the tooth was replanted with slight digital pressure* replantację wykonano z delikatnym uciśnięciem zęba palcami

digital radiographic system

- system radiografii cyfrowej

digital radiography

- radiografia cyfrowa

digital radiometric analysis

- analiza wyników radiografii cyfrowej

digital subtraction radiography

- radiografia cyfrowa subtrakcyjna

digital subtraction radiology

- radiowizjografia

digitally

- palpacyjnie

dilaceration

- dilaceracja *canals with severe dilacerations*
kanały mocno rozwidlane
- wygięcie (korzenia)
- przemieszczenie zawiązka zęba
- przemieszczenie części zawiązka zęba
- poszarpanie *dilaceration of crown and roots*
poszarpanie/dilaceracja korony i korzenia zęba

dilated

- poszerzony (*naczynia krwionośne*)

dilated odontome

- zębiak rozszerzony

dilation

- poszerzenie (*naczyń włosowatych*) *increased dilation of blood vessels* wzrost rozszerzalności naczyń

diligent

- bardzo staranny (*leczenie*)

dilute fluoride rinse

- płukanie jamy ustnej roztworem o niskiej zawartości fluoru

dimension

- wymiar *the mesiodistal dimension of the teeth*
wymiar mezjalno-dystalny zębów

dimethyl sulfoxide

- sulfotlenek dimetylowy

direct facial radiograph

- zdjęcie w projekcji prostej

direct midocclusal fracture

- złamanie przednio-tyłne

direct perforation

- bezpośrednia perforacja

direct pulp cap

- bezpośrednie przykrycie miazgi
- pokrycie bezpośrednio miazgi

direct pulp capping

- patrz: direct pulp cap

direct subperiosteal infiltration

- znieczulenie bezpośrednie

direction

- kierunek *to spread in an apical direction*
rozprzestrzeniać się w kierunku korzeniowym
(infekcja); *in a mesiodistal direction* w kierunku przednio-tylnym
- wymiar *in a mesiodistal direction* w wymiarze mezjalno-dystalnym

directional percussion

- kierunkowe opukiwanie

disappearance of sinus tract

- wygojenie przetoki

disc

- krążek ścierny

disclosing agent

- barwiący środek ujawniający płytkę nazębną

disclosing of plaque

- wybarwianie płytki
- uwidacznienie płytki

disclosing solution

- roztwór wybarwiający płytkę nazębną
- roztwór uwidaczniający płytkę

discolor

- powodować przebarwienia *to discolor teeth*
powodować przebarwienia zębów (o substancji barwiącej)
- przebarwiać

discoloration

- przebarwienie *a green discoloration of the crown* zielone przebarwienie korony zęba;
tooth/coronal discoloration przebarwienie zęba/korony; *single tooth discoloration* przebarwienia pojedynczych zębów;
iodoform-induced discolorations przebarwienia spowodowane jodoformem; *discoloration from amalgam* przebarwienie amalgamatowe;
tetracycline discolorations przebarwienia tetracyklinowe

discolored

- przebarwiony (zqb) *to become discolored*
odbarwić się; *tetracycline-discolored teeth* zęby z przebarwieniami tetracyklinowymi

discomfort

- przykre odczucia
- dyskomfort

discontinued

- przerwany (*dopływ krwi*)

discontinuity

- przerwanie ciągłości (*kanalików w zębinie*)

disease

- stan chorobowy
- schorzenie
- proces patologiczny

disease process

- proces chorobowy

diseased

- zmieniony patologicznie
- zakażony (*tkanka*)
- zmieniony chorobowo
- chory (*ząb*)

disinfecting agents

- środki odkażające

disintegrate

- zanikać (*nabłonek przetoki*)
- ulec dezintegracji

disintegrating epithelium

- dezintegracja nabłonka

disintegrating erythrocytes

- rozpad erytrocytów

disintegration

- rozkład

dismantle

- usunąć (*wypełnienie, odbudowę, wkład*)

displaced

- przemieszczony (*ząb*)
- wypierany (*odontoblasty*)

displaced tooth

- przesunięcie zęba

displacement

- przemieszczenie *displacement of teeth*
przemieszczenia zębów; *subluxation of teeth with minimal displacement* nadwichnięcie zębów z niewielkim przemieszczeniem
- przesunięcie *apical displacement*
dowierzchołkowe przesunięcie

displacement injury

- urazowe przemieszczenie *a displacement injury of the tooth* urazowe przemieszczenie zęba

displacing forces

- przemieszczające się siły

disrupted

- przerwany (*ściana komórkowa, nerw*)

disruption

- przerwanie (*dopływu krwi*)
- zakłócenie *disruption of blood supply* zakłócenie zaopatrzenia krwionośnego

dissecting scissors

- nożyczki chirurgiczne

dissolution

- rozpuszczenie (*warstwy mazistej*)

distal

- dystalny *to be distal to sth* znajdować się za czymś; *to be located slightly distal to sth* być położonym nieco dystalnie do czegoś
- okolica dystalna *at the distal* w okolicy dystalnej; *caries on the distal extending to the crestal bone* próchnica dystalnie sięgająca do brzegu kości
- powierzchnia dystalna *to be visible on the distal* być widocznym na powierzchni dystalnej (*złamanie*)

distal projection

- projekcja dotylna

distally

- w kierunku tylnym
- bardziej dotylnie
- dystalnie

distobuccal canal

- kanał policzkowy dystalny

distobuccal root

- korzeń policzkowy dystalny

distoclusion

- tyłozgryz

distolingual root

- korzeń językowy dystalny

distomolar

- distomolarny

disto-occlusal

- okluzyjno-dystalny (*ubytek*)

distortion

- zniekształcenia (*na zdjęciu RTG*)

distribution

- przepływ *distribution of lymphatics* przepływ limfy
- dystrybucja *distribution of blood* dystrybucja krwi

disturbance

- zaburzenie (*funkcji odontoblastów*) **local circulatory disturbances** lokalne zaburzenia krążenia

diverge

- rozbiegać się
- być rozbieżnym (*ściany wierzchołka korzenia*)

divergent

- rozbieżny (*układ otworu wierzchołkowego*) **teeth with divergent roots** zęby z rozbieżnymi korzeniami; **divergent roots** korzenie ustawione rozbieżnie

divergent walls

- ściany rozbieżne (*ściany wierzchołka korzenia*)

division

- część *the anatomic divisions of the tooth* części anatomiczne zęba
- gałąź *the second division of the trigeminal nerve* gałąź druga nerwu trójdzielnego

dosing regimen

- dawkowanie

double root prominence

- nakładające się na siebie korzenie

double tooth

- ząb podwójny

double-ended explorer

- zgłębnik z podwójnym końcem

dovetail

- zaczep w postaci „jaskółczego ogona”

Dovgan MTA gun

- pistolet Dovgan MTA

downgrowth

- wzrastanie *epithelial downgrowth* wzrastający nabłonek

drain

- zaopatrywać *to drain the alveolar bone* zaopatrywać kość wyrostka zębodołowego (*o naczyniach krwionośnych*)

- odprowadzać *vessels that drain anteriorly into the facial vein* naczynia odprowadzające krew od przodu do żyły twarzowej; *lymphatics that drain into regional lymph glands* naczynia limfatyczne odprowadzające wysięk do okolicznych węzłów chłonnych

- ulec ewakuacji (*ropa*)

- dren *placement of a drain* założenie drenu

- sącze *a rubber drain was placed/inserted* założono gumowy sącze; *a T drain* sącze w kształcie litery T

drain placement

- drenaż
- założenie drenu

drainage

- drenaż *drainage into lymphatic vessels from the inflamed area* drenaż z obszaru zapalnego do naczyń limfatycznych; *surgical drainage of the pus* chirurgiczny drenaż ropy; *lymphatic drainage* drenaż limfatyczny; *a tooth left open for drainage* ząb z wykonanym wcześniej drenażem; *exposure of the pulp for drainage* obnażenie miazgi w celu drenażu; *incision for drainage* nacięcie ropnia; *after drainage is established...* po zapewnieniu drenażu zęba...; *drainage was performed through the soft tissue* drenaż wykonano przez tkanki miękkie; *extra-oral drainage with a through-and-through drain* zewnątrzustny drenaż przepływający
- drenaż ropy *extraoral incision for drainage* zewnątrzustne nacięcie celem drenażu ropy (*o ropniu*)

dress

- pokryć *the wound was dressed with calcium hydroxide* ranę pokryto wodorotlenkiem wapnia

dressing

- środek *intracanal antimicrobial dressing* dokanalowy środek przeciwbakteryjny; *the vital pulp tissue was covered with a calcium-hydroxide dressing* żywą miazgę przykryto materiałem na bazie wodorotlenku wapnia; *a non-setting calcium hydroxide dressing was placed onto the vital tissue* żywą tkankę miazgową pokryto nietwardniejącym materiałem na bazie wodorotlenku wapnia
- wkładka *the use of two dressings with calcium hydroxide* dwukrotne zastosowanie wkładki z wodorotlenku wapnia; *a conventional root canal dressing* konwencjonalna wkładka dokanalowa

drill

- wiertło

drug-drug interactions

- interakcje z innymi środkami farmakologicznymi

dry cavity preparation

- opracowanie ubytku bez chłodzenia wodą

dry heat sterilization

- sterylizacja suchym ciepłym powietrzem

dry reaming

- suche poszerzenie
- poszerzanie na sucho

dry socket

- zębodół suchy

drying agents

- środki wysuszające

drying of dentin

- przesuszenie zębiny

drying of the teeth

- osuszanie powierzchni zębów

dryness

- suchość

dull

- tępy (*ból*)
- przytępiony (*ból*)
- stłumiony (*ból*)
- matowy

dull feeling of the tooth

- uczucie przyćmienia zęba

duplication of dental arches

- podwojenie łuków zębowych

durable

- wytrzymały (*odbudowa*)

dye

- kontrast *after dye injection... po wstrzyknięciu kontrastu...*

dye staining

- wybarwianie ujść kanałów